

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
Σχολή Οικονομικών και Διοικητικών Επιστημών

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ Ν. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ:
ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΙΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΕΒΕΖΑ 2019

**ENTREPRENEURSHIP IN THE PREFECTURE OF
THESPROTIA: THE VIEWS OF THE ENTREPRENEURS**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα, 02/04/2019

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής

Σωτηρόπουλος Ιωάννης

Καθηγητής

2. Μέλος επιτροπής

Γαλανού Αικατερίνη

Επίκουρη Καθηγήτρια

3. Μέλος επιτροπής

Κόλλιας Γεώργιος

Ακαδημαϊκός Υπότροφος

Ο Προϊστάμενος του Τμήματος

Ναξάκης Χάρης

Καθηγητής

Copyright © [*Παπάς Κωνσταντίνος*], 2019

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

ΔΗΛΩΣΗ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 «Περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας», ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Έχω αναφέρει πλήρως και με σαφείς αναφορές, όλες τις πηγές χρήσης δεδομένων, απόψεων, θέσεων και προτάσεων, ιδεών και λεκτικών αναφορών, είτε κατά κυριολεξία είτε βάσει επιστημονικής παράφρασης. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στις παραπομπές του κειμένου και στη βιβλιογραφία.

Παπάς Κωνσταντίνος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αισθάνομαι την ανάγκη, αλλά και την ηθική υποχρέωση, να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα Καθηγητή κ. Ιωάννη Σωτηρόπουλο για την αμέριστη συμπαράσταση και στήριξη, τη συνεχή ενθάρρυνση και τις πολύτιμες υποδείξεις του, που βοηθήσανε στο να περατωθεί η παρούσα πτυχιακή εργασία.

Πολλές ευχαριστίες οφείλω στους επιχειρηματίες του Ν. Θεσπρωτίας για το χρόνο τους που διέθεσαν με σκοπό να απαντήσουν στα ερωτήματα του ερωτηματολογίου της έρευνας.

Επίσης τις ευχαριστίες μου οφείλω στον Οργανισμό Λιμένος Ηγουμενίτσας (Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε.) και στο Επιμελητήριο Θεσπρωτίας για τη συμπαράσταση και στήριξη τους στην σημαντική για το Ν. Θεσπρωτίας ερευνητική διαδικασία.

Τέλος θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους γονείς μου, που με την υπομονή τους, την ηθική τους συμπαράσταση και την πίστη στην προσπάθειά μου, δημιούργησαν ιδανικές οικογενειακές συνθήκες, όπλο απαραίτητο για την ολοκλήρωση των σπουδών και της πτυχιακής μου εργασίας.

Πρέβεζα 2019

Παπάς Κωνσταντίνος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία μελετά την επιχειρηματικότητα στο Νομό Θεσπρωτίας. Κύριος στόχος είναι η διερεύνηση των απόψεων των επιχειρηματιών του νομού σχετικά με την επιχειρηματικότητα και η εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων τα οποία θα συμβάλλουν στη βελτίωση και μελλοντική ανάπτυξη της οικονομίας του νομού και γενικότερα της Ελλάδας.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια ερωτηματολογίων από το Σεπτέμβριο έως το Δεκέμβριο του 2018. Στην έρευνα έλαβαν μέρος διακεκριμένοι επιχειρηματίες, όπου με βάση τις απαντήσεις που έδωσαν, παρουσιάζουν την πραγματική επιχειρηματική κατάσταση του Ν. Θεσπρωτίας και τις απόψεις τους σχετικά με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Από τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων στην έρευνα επιχειρηματιών και από τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι επιχειρηματίες για να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στην οικονομική κρίση και να επιβιώσουν οι επιχειρήσεις τους, θα πρέπει να τις στελεχώσουν με αξιόλογο και ποιοτικά ικανό ανθρώπινο δυναμικό στο οποίο θα παρέχουν συνεχή επιμόρφωση, ενώ για να τις κάνουν πιο κερδοφόρες και ανταγωνιστικές θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν κατάλληλα μέσα που συμβάλλουν στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών, να βελτιώσουν τα ήδη υπάρχοντα και να συμμετέχουν σε κλαδικά συνέδρια, εκθέσεις, να ενημερώνονται για θέματα του κλάδου τους από τους συμβούλους, τα ερευνητικά και πανεπιστημιακά ευρήματα, το επιμελητήριο, τα επιστημονικά περιοδικά και από κάθε άλλη έγκυρη και αξιόπιστη πηγή.

Λέξεις - κλειδιά: Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία, Νομός Θεσπρωτίας, Επιχειρηματίας.

ABSTRACT

The present thesis studies entrepreneurship in the County of Thesprotia. The main objective is to investigate the views of the entrepreneurs of the county regarding the entrepreneurship and the export of useful conclusions that will contribute to the improvement and future development of the economy of the county and of Greece in general.

The research was carried out with the help of questionnaires from September to December 2018. The survey was attended by distinguished businessmen who, based on the answers they gave, presented the real business situation of C. Thesprotia and their views on entrepreneurship and innovation . From the demographics of business survey participants and factors affecting entrepreneurship, it is concluded that entrepreneurs must be staffed with a high-quality and capable workforce in order to cope with the economic crisis and to survive their businesses in which they will provide continuous training, and to make them more profitable and competitive, they should use appropriate instruments to help develop innovative products / services, to improve the existing and to participate in specialized conferences, exhibitions, be informed on issues of the branches of the consultant, and university research findings, the Chamber, journals and other authoritative and reliable source.

Key words: Entrepreneurship, Innovation, Prefecture of Thesprotia, Entrepreneur.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής εργασίας, με θέμα «Η επιχειρηματικότητα στο Ν. Θεσπρωτίας: Οι απόψεις των επιχειρηματιών», είναι οι απόψεις των επιχειρηματιών του Ν. Θεσπρωτίας σε θέματα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας. Σκοπός της εργασίας είναι η διερεύνηση των απόψεων των επιχειρηματιών του Ν. Θεσπρωτίας, σχετικά με τους παράγοντες που επιδρούν στην ανάληψη καινοτόμων επιχειρηματικών δράσεων, τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα και τους τρόπους βελτίωσης της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής τους. Συγκεκριμένα επιδιώκεται να δοθεί απάντηση στο εξής κεντρικό ερευνητικό ερώτημα: «Ποιοι παράγοντες επιδρούν θετικά ή αρνητικά στην ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων, ποιοι επηρεάζουν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας του Ν. Θεσπρωτίας, και ποιες ενέργειες εφαρμόζουν οι επιχειρηματίες για να βελτιώσουν την ανταγωνιστική θέση της επιχείρησής τους».

Πραγματοποιήθηκε ποσοτική και ποιοτική έρευνα στις τοπικές επιχειρήσεις του Ν. Θεσπρωτίας, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της απλής τυχαίας δειγματοληψίας σε δείγμα 120 επιχειρήσεων. Ως εργαλείο της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο (Παράρτημα 2) το οποίο διανεμήθηκε, από το Σεπτέμβριο έως το Δεκέμβριο του 2018, σε διακεκριμένους επιχειρηματίες, άντρες (94) και γυναίκες (26), που δραστηριοποιούνται στους κλάδους πρωτογενούς παραγωγής (8), μεταποίησης (7), εμπορίου (73), υπηρεσιών (22) και τουρισμού (10), ως εξής: Στην πόλη της Ηγουμενίτσας 43, στην Παραμυθιά 24, στο Μαυρούδι 12, στη Γλυκή 8, στη Νέα Σελεύκεια 6, στο Καρυώτι 5, στο Προδρόμι 4, στις Φιλιάτες 3, στα Σύβοτα 2, στο Λαδοχώρι 2, στη Χρυσαιγή 2, στο Ξηρόλοφο 2, στον Παραπόταμο 1, στην Αγορά 1, στο Αεροδρόμιο 1, στο Ζερβοχώρι 1, στο Νεοχώρι 1, στη Νεράιδα 1, στο Γαρδίκι 1. Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια καταγράφηκαν αρχικά στο EXCEL, κωδικοποιήθηκαν και στη συνέχεια εισήχθησαν αριθμοποιημένα

στο SPSS 22.0 πρόγραμμα του H/Y για στατιστική επεξεργασία και ανάλυση, καθιστώντας δυνατή την αξιοποίηση όλων των ερωτήσεων/μεταβλητών. Με τη βοήθεια της επιλογής Frequencies υπολογίστηκαν οι συχνότητες και με την επιλογή Crosstabs έγιναν οι σχετικές διασταυρώσεις. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων, τα οποία παρατίθεται στα συμπεράσματα και στην εργασία, έγινε με τη μορφή κειμένου και την παράθεση πινάκων (με τη μορφή συχνοτήτων και % ποσοστών) και γραφικών παραστάσεων (κυκλικά διαγράμματα και ραβδογράμματα).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	7
ABSTRACT.....	8
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	9
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΕΙΚΟΝΩΝ.....	14
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	17
ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	17
1.1 Αριθμός απασχολουμένων.....	17
1.2 Χρήση Λογισμικού.....	18
1.3 Χρήση διαδικτύου.....	20
1.4 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών.....	21
1.5 Εφαρμογή Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας.....	23
1.6 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα.....	24
1.7 Σπουδές Επιχειρηματία.....	25
1.8 Φύλο Επιχειρηματία.....	26
1.9 Ηλικία Επιχειρηματία.....	27
1.10 Νομική μορφή επιχείρησης.....	28
1.11 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης.....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	30
ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ Ν. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ.....	30
2.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	31
2.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.....	34
2.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας 37	
2.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα 40	

2.5	Αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησης	43
2.6	Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων	44
2.7	Παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων	47
2.8	Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας	50
2.9	Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις	52
2.10	Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση	55
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ	57
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	60
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	61
	ΠΗΓΕΣ.....	63
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	64
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	65
	ΘΕΩΡΙΑ.....	65
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	66
	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ	66
1.1	Η έννοια και οι ορισμοί της επιχειρηματικότητας.....	66
1.1.1	Τα είδη και οι μορφές της επιχειρηματικότητας.....	67
1.1.2	Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα επιχειρηματικότητας	68
1.2	Η έννοια και ο ορισμός της επιχείρησης.....	69
1.2.1	Διακρίσεις επιχειρήσεων.....	70
1.3	Η έννοια, ο ορισμός και το προφίλ του επιχειρηματία	71
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	74
	ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ.....	74
2.1	Η έννοια, οι ορισμοί και τα είδη της καινοτομίας	74
2.2	Παράγοντες που δυσχεραίνουν ή που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων	77
2.3	Τα οφέλη της καινοτομίας	78
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.....	80
	ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	80

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1:	Αριθμός απασχολουμένων	18
Πίνακας 1.2:	Χρήση Λογισμικού	19
Πίνακας 1.3:	Χρήση του Διαδικτύου	20
Πίνακας 1.4:	Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών	22
Πίνακας 1.5:	Η επιχείρησή σας εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας; (π.χ. ISO 9000, κλπ.)	23
Πίνακας 1.6:	Έχετε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα. (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)	24
Πίνακας 1.7:	Σπουδές Επιχειρηματία	25
Πίνακας 1.8:	Φύλο Επιχειρηματία	26
Πίνακας 1.9:	Ηλικία Επιχειρηματία	27
Πίνακας 1.10:	Νομική μορφή επιχείρησης	28
Πίνακας 1.11:	Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης	29
Πίνακας 2.1:	Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα	32
Πίνακας 2.2:	Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας	35
Πίνακας 2.3:	Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας	37
Πίνακας 2.4:	Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα	41
Πίνακας 2.5:	Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας	43
Πίνακας 2.6:	Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων	45
Πίνακας 2.7:	Παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων	48
Πίνακας 2.8:	Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας	50
Πίνακας 2.9:	Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις	52
Πίνακας 2.10:	Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση	55

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΕΙΚΟΝΩΝ

Διάγραμμα 1.1:	Αριθμός απασχολουμένων	18
Διάγραμμα 1.2:	Χρήση Λογισμικού	19
Διάγραμμα 1.3:	Χρήση του Διαδικτύου	21
Διάγραμμα 1.4:	Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών	22
Διάγραμμα 1.5:	Η επιχείρησή σας εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας; (π.χ. ISO 9000, κλπ.)	23
Διάγραμμα 1.6:	Έχετε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα. (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)	24
Διάγραμμα 1.7:	Σπουδές Επιχειρηματία	25
Διάγραμμα 1.8:	Φύλο Επιχειρηματία	26
Διάγραμμα 1.9	Ηλικία Επιχειρηματία	27
Διάγραμμα 1.10:	Νομική μορφή επιχείρησης	28
Διάγραμμα 1.11:	Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης	29
Διάγραμμα 2.1:	Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα	33
Διάγραμμα 2.2:	Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας	36
Διάγραμμα 2.3:	Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας	39
Διάγραμμα 2.4:	Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα	42
Διάγραμμα 2.5:	Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας	44
Διάγραμμα 2.6:	Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων	46
Διάγραμμα 2.7:	Παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων	49
Διάγραμμα 2.8:	Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας	51
Διάγραμμα 2.9:	Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις	54
Διάγραμμα 2.10:	Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση	56

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πτυχιακή αυτή εργασία αποτελείται από δύο κεφάλαια και δύο παραρτήματα.

Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο «Δημογραφικά στοιχεία» παρουσιάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των επιχειρηματιών και των επιχειρήσεων που λαμβάνουν μέρος στην έρευνα. Συγκεκριμένα παρατίθενται στοιχεία για τον αριθμό των εργαζομένων που απασχολεί η κάθε επιχείρηση, τη χρήση λογισμικών και διαδικτύου, για τις πωλήσεις στο εξωτερικό, την εφαρμογή συστημάτων πιστοποίησης, τη συμμετοχή σε επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα, τη νομική μορφή και τον κλάδο δραστηριοποίησης της επιχείρησης, καθώς και τα δημογραφικά στοιχεία των επιχειρηματιών, όπως σπουδές, φύλο και ηλικία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο «Οι απόψεις των επιχειρηματιών του Ν. Θεσπρωτίας για την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία» γίνεται ανάλυση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων και αφορούν τις απόψεις των επιχειρηματιών για τους παράγοντες που εμποδίζουν και ευνοούν την επιχειρηματική δραστηριότητα, για τις ενέργειες που πρέπει να κάνουν οι επιχειρηματίες ώστε να βελτιωθεί η ανταγωνιστική θέση της επιχείρησής τους, για τους λόγους που ανέλαβαν την επιχειρηματική δραστηριότητα, για το πώς αξιολογούν την απόδοση της επιχείρησής τους. Στη συνέχεια παρουσιάζονται και αναλύονται οι παράγοντες που δυσχεραίνουν ή συμβάλλουν στην καινοτομία και τα αναμενόμενα αποτελέσματα αυτής, οι πηγές πληροφόρησης για τις καινοτόμες επιχειρήσεις και το πώς επηρέασε η καινοτομία την επιχείρηση.

Τέλος των δύο κεφαλαίων έπονται τα συμπεράσματα-συγκριτικά, η βιβλιογραφία, οι πηγές διαδικτύου και τα παραρτήματα.

Στο πρώτο παράρτημα παρουσιάζονται, συνοπτικά, οι θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούν την επιχειρηματικότητα, την επιχείρηση, τον επιχειρηματία και την καινοτομία, ενώ στο δεύτερο παράρτημα, που ακολουθεί, παρατίθεται το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα, το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της εκπόνησης μελέτης με αντικείμενο την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία στην Ήπειρο από την «μονάδα καινοτομίας και επιχειρηματικότητας (ΜΟΚΕ) του ΤΕΙ Ηπείρου».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Με την παρούσα έρευνα επιδιώκεται η μελέτη της επιχειρηματικής δραστηριότητας του Ν. Θεσπρωτίας, η διερεύνηση και η παρουσίαση των απόψεων των επιχειρηματιών σχετικά με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, πιστεύοντας ότι θα συμβάλλει στη γενικότερη προσπάθεια που καταβάλλουν οι διάφοροι φορείς (Περιφέρεια Ηπείρου, Επιμελητήριο Θεσπρωτίας, ιδιωτικές επιχειρήσεις, κλπ.), για τη βελτίωση της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω της ανάληψης καινοτόμων δράσεων.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το τελευταίο τετράμηνο του 2018 με τη βοήθεια ερωτηματολογίου (Παράρτημα 2) και τα δεδομένα αναλύθηκαν με το στατιστικό πρόγραμμα spss 22.0.

1.1 Αριθμός απασχολουμένων

Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο Ν. Θεσπρωτίας ανήκουν στην κατηγορία των μικρομεσαίων (ΜΜΕ) επιχειρήσεων. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώνεται ότι, το 87,5% των επιχειρήσεων απασχολεί από 1 έως 9 άτομα, το 10,0% από 10 έως 49, το 2,5% από 50 έως 249 εργαζόμενους, ενώ δεν υπάρχει κάποια επιχείρηση που να απασχολεί πάνω από 250 εργαζόμενους. Τα στοιχεία αυτά είναι αποκαλυπτικά, καθώς χαρτογραφούν με τον πλέον ξεκάθαρο τρόπο την επιχειρηματικότητα του νομού, παράλληλα με την

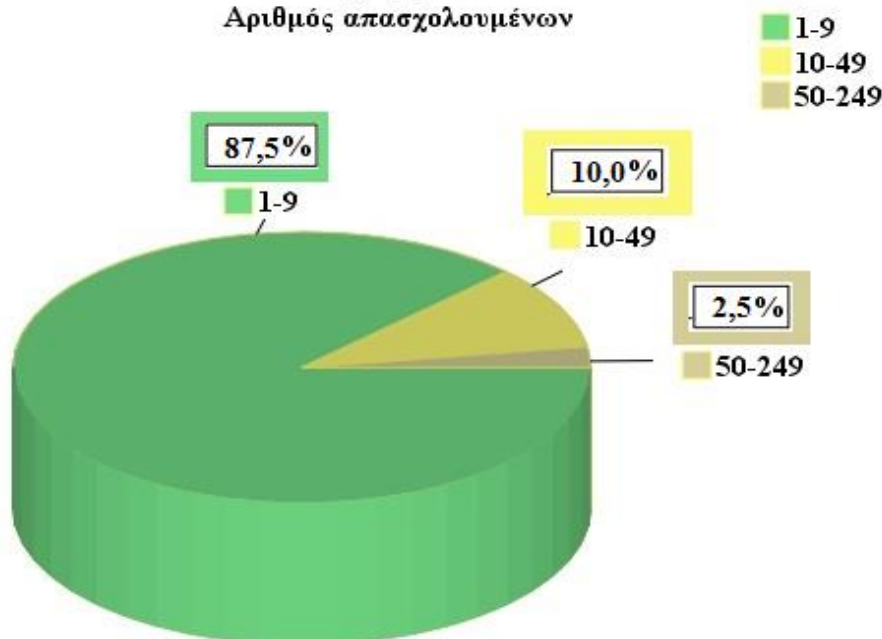
απασχόληση, ενώ συγχρόνως αναδεικνύουν τον κυρίαρχο ρόλο της μικρής και μεσαίας επιχείρησης στη δομή και ανάπτυξη της εγχώριας οικονομίας.

Πίνακας 1.1

Αριθμός απασχολούμενων

Αριθμός απασχολούμενων	Συχνότητα	Ποσοστό %
1-9	105	87,5
10-49	12	10,0
50-249	3	2,5
Πάνω από 250	0	0,0
Σύνολο	120	100,0

Διάγραμμα 1.1
Αριθμός απασχολούμενων

1.2 Χρήση Λογισμικού

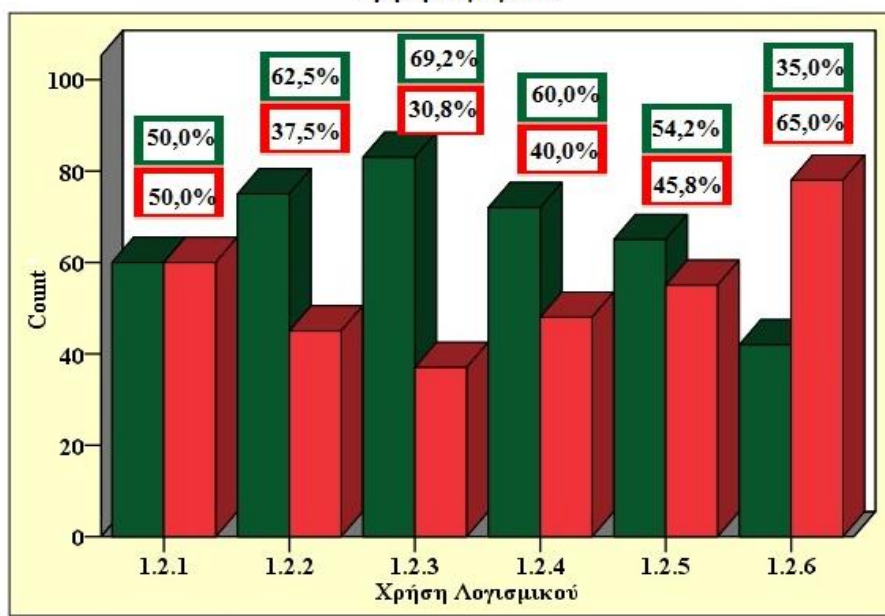
Ο μεγάλος ανταγωνισμός που επικρατεί στον επιχειρηματικό κόσμο επιβάλλει την άριστη οργάνωση των επιχειρήσεων, τη σωστή χρήση ανθρώπων, τεχνολογιών, στρατηγικών και διαδικασιών. Οι περισσότεροι επιχειρηματίες του νομού, όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα της επεξεργασίας των απαντήσεων που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο, χρησιμοποιούν την τεχνολογία προς όφελος της επιχείρησης. Συγκεκριμένα, το 69,2% των επιχειρήσεων χρησιμοποιεί εξειδικευμένα λογισμικά

Πωλήσεων-Διαχείρισης Πελατών, το 62,5% Λογιστηρίου, το 60,0% Αγορών-Διαχείρισης Προμηθευτών, το 54,2% Αποθήκης, το 50,0% Γραμματειακής υποστήριξης και το 35,0% Παραγωγής.

Πίνακας 1.2
Χρήση Λογισμικού

Χρήση Λογισμικού για...		Συχνότητα	Ποσοστό %
1.2.1: Γραμματειακή υποστήριξη	ΝΑΙ	60	50,0
	ΟΧΙ	60	50,0
1.2.2: Λογιστήριο	ΝΑΙ	75	62,5
	ΟΧΙ	45	37,5
1.2.3: Πωλήσεις – Διαχείριση Πελατών	ΝΑΙ	83	69,2
	ΟΧΙ	37	30,8
1.2.4: Αγορές – Διαχείριση Προμηθευτών	ΝΑΙ	72	60,0
	ΟΧΙ	48	40,0
1.2.5: Αποθήκη	ΝΑΙ	65	54,2
	ΟΧΙ	55	45,8
1.2.6: Παραγωγή	ΝΑΙ	42	35,0
	ΟΧΙ	78	65,0

Διάγραμμα 1.2
Χρήση Λογισμικού

Απαντήσεις

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

1.2.1: Γραμματειακή υποστήριξη
 1.2.2: Λογιστήριο
 1.2.3: Πωλήσεις – Διαχείριση Πελατών
 1.2.4: Αγορές – Διαχείριση Προμηθευτών
 1.2.5: Αποθήκη
 1.2.6: Παραγωγή

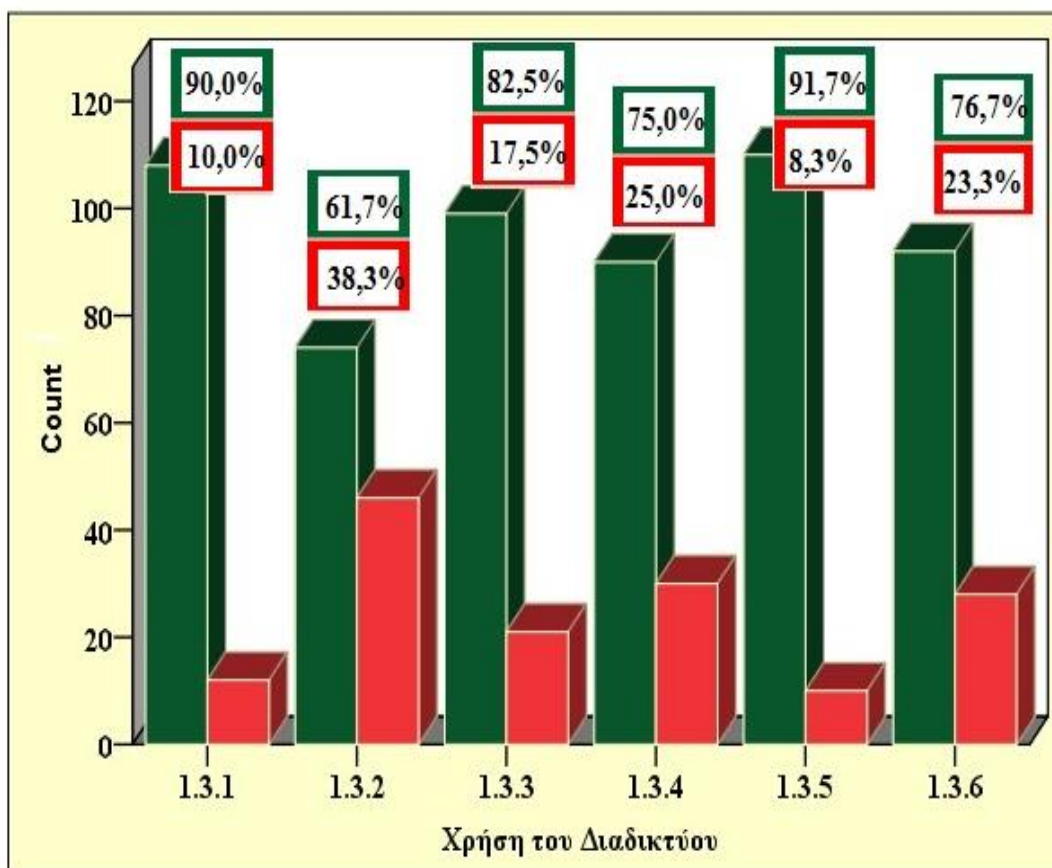
1.3 Χρήση διαδικτύου

Όσον αφορά τη χρήση του διαδικτύου, για τη διεκπεραίωση των διαφόρων καθημερινών εργασιών της επιχείρησης, το 91,7% χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για τη διεκπεραίωση τραπεζικών συναλλαγών, το 90,0% το e-mail για τη διεκπεραίωση διάφορων καθημερινών δραστηριοτήτων, το 82,5% για τις συναλλαγές με τους προμηθευτές, το 76,7% για τις συναλλαγές με τους δημόσιους φορείς, το 75,0% για τις συναλλαγές με τους πελάτες, και το 61,7% των επιχειρήσεων της περιοχής διαθέτει δικτυακό τόπο (web site).

Πίνακας 1.3
Χρήση διαδικτύου

Χρήση του Διαδικτύου για ...		Συχνότητα	Ποσοστό %
1.3.1: Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)	ΝΑΙ	108	90,0
	ΟΧΙ	12	10,0
1.3.2: Δικτυακό τόπο (web site) της επιχείρησης	ΝΑΙ	74	61,7
	ΟΧΙ	46	38,3
1.3.3: Ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές	ΝΑΙ	99	82,5
	ΟΧΙ	21	17,5
1.3.4: Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες	ΝΑΙ	90	75,0
	ΟΧΙ	30	25,0
1.3.5: Ηλεκτρονικές συναλλαγές με τις τράπεζες	ΝΑΙ	110	91,7
	ΟΧΙ	10	8,3
1.3.6: Ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς	ΝΑΙ	92	76,7
	ΟΧΙ	28	23,3

Διάγραμμα 1.3
Χρήση διαδικτύου

Απαντήσεις

■ ΝΑΙ
■ ΟΧΙ

- 1.3.1: Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)
- 1.3.2: Δικτυακό τόπο (web site) της επιχείρησης
- 1.3.3: Ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές
- 1.3.4: Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες
- 1.3.5: Ηλεκτρονικές συναλλαγές με τις τράπεζες
- 1.3.6: Ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς

1.4 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών

Από τις 120 επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα, το 65,8%, που αποτελεί και το μεγαλύτερο ποσοστό, δεν πραγματοποιεί πωλήσεις στο εξωτερικό. Το 15,0% πραγματοποιεί πωλήσεις στο εξωτερικό από 0,01% έως 5% επί του συνολικού κύκλου εργασιών. Το 7,5% πραγματοποιεί πωλήσεις στο εξωτερικό από 5% έως 10% επί του συνολικού κύκλου εργασιών. Το 5,0% πραγματοποιεί πωλήσεις στο εξωτερικό από 26% έως 50% επί του συνολικού κύκλου εργασιών. Το 4,2% περίπου

πραγματοποιεί πωλήσεις στο εξωτερικό από 11% έως 25% επί του συνολικού κύκλου εργασιών. Το 2,5% των επιχειρήσεων πραγματοποιεί πωλήσεις στο εξωτερικό πάνω από το 50% επί του συνολικού κύκλου εργασιών τους.

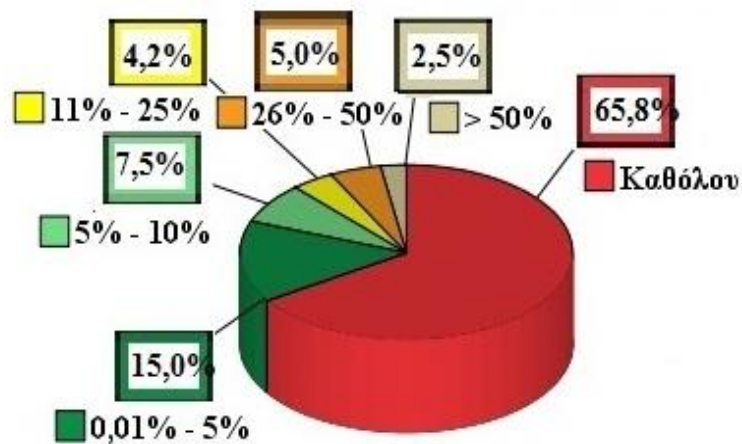
Πίνακας 1.4

Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών

Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό	Συχνότητα	Ποσοστό %
Καθόλου	79	65,8
0,01% - 5%	18	15,0
5% - 10%	9	7,5
11% - 25%	5	4,2
26% - 50%	6	5,0
> 50%	3	2,5
Σύνολο	120	100,0

Διάγραμμα 1.4

Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών

1.5 Εφαρμογή Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας

Στο ερώτημα εάν η επιχείρηση εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας (π.χ. ISO 9000, κλπ.), το 35,0% των επιχειρηματιών απάντησε ότι η επιχείρησή τους χρησιμοποιεί κάποιο σύστημα πιστοποίησης ποιότητας, ως προς τα πρότυπα μεθόδων ελέγχου, ανάλυσης και μέτρησης χαρακτηριστικών, ως προς τον καθορισμό των χαρακτηριστικών του προϊόντος, ως προς το σύστημα διασφάλισης ποιότητας, συντήρησης κλπ., ενώ το 65,0% των επιχειρηματιών, που αποτελεί και το μεγαλύτερο ποσοστό, απάντησε αρνητικά.

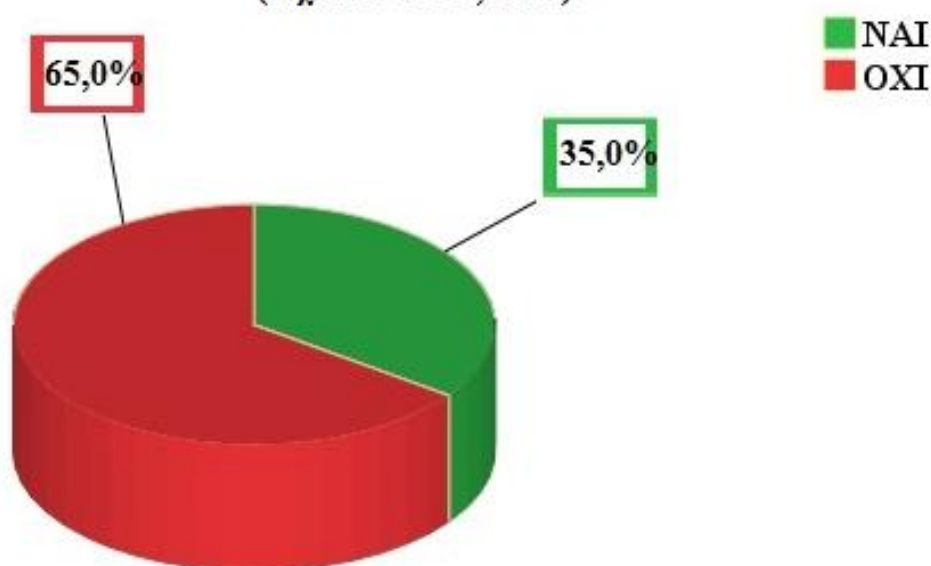
Πίνακας 1.5

**Η επιχείρησή σας εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας;
(π.χ. ISO 9000, κλπ.)**

Εφαρμογή Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας	Συχνότητα	Ποσοστό %
ΝΑΙ	42	35,0
ΟΧΙ	78	65,0
Σύνολο	120	100,0

Διάγραμμα 1.5

**Η επιχείρησή σας εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας;
(π.χ. ISO 9000, κλπ.)**

1.6 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα

Στο σημερινό οικονομικό περιβάλλον, τα προγράμματα ΕΣΠΑ αποτελούν έναν από τους ελάχιστους τρόπους πρόσβασης μιας επιχείρησης στη χρηματοδότηση που θα στηρίξει τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξή της. Σε συνδυασμό με τα χρηματοδοτικά εργαλεία, όπως ο Αναπτυξιακός Νόμος κλπ. τα προγράμματα ΕΣΠΑ αποτελούν σήμερα την κινητήριο δύναμη των ελληνικών επιχειρήσεων και τον καλύτερο τρόπο ανάπτυξης. Παρά το γεγονός ότι η ένταξη των επιχειρήσεων σε κάποιο πρόγραμμα επιδότησης συμβάλλει στην ανάπτυξη της επιχείρησης, στο Ν. Θεσπρωτίας, κατά τη χρονική περίοδο της διεξαγωγής της παρούσας έρευνας, περίπου το 40,8% των επιχειρήσεων είχε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος), ενώ το 59,2% δεν υπέβαλε καμία πρόταση.

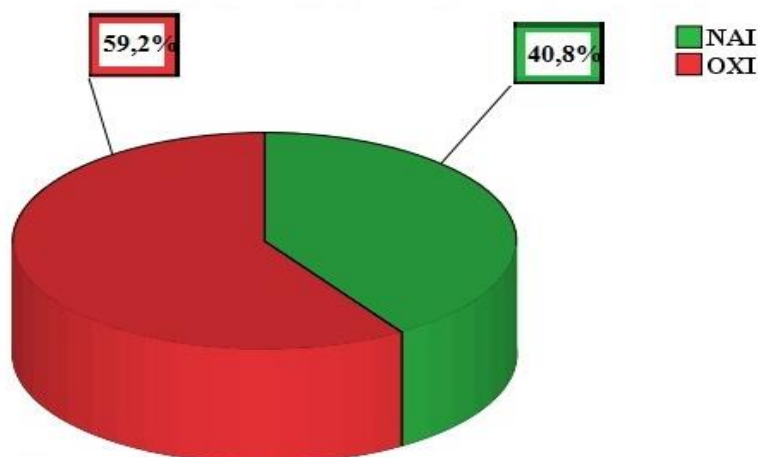
Πίνακας 1.6

Έχετε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα; (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)

Υποβολή πρότασης σε επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα	Συχνότητα	Ποσοστό %
ΝΑΙ	49	40,8
ΟΧΙ	71	59,2
Σύνολο	120	100,0

Διάγραμμα 1.6

Έχετε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα; (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)

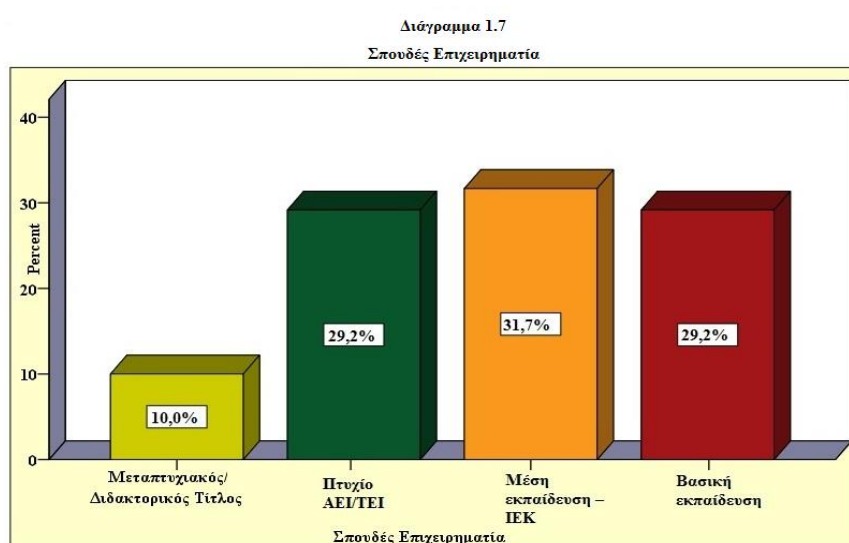
1.7 Σπουδές Επιχειρηματία

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση επιχειρηματικότητας του 2017-2018 (Ι.Ο.Β.Ε.), στον επιχειρηματικό κόσμο της χώρας, πάνω από τους μισούς επιχειρηματίες διαθέτουν τουλάχιστον ένα πτυχίο πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Τα στοιχεία αποδεικνύουν ότι διαρκής στόχος των πολιτικών για την επιχειρηματικότητα είναι η κινητοποίηση ατόμων από δεξαμενές υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου.¹

Στο Ν. Θεσπρωτίας, από το σύνολο των συμμετεχόντων στην έρευνα των επιχειρηματιών (N=120), το 31,7% ήταν απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης ή κάποιου Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), περίπου το 29,2% είχε απολυτήριο Βασικής Εκπαίδευσης, το 29,2% ήταν κάτοχοι πτυχίου κάποιου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΕΙ) ή Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) και μόνο το 10,0% των επιχειρηματιών είχε μεταπτυχιακούς ή διδακτορικούς τίτλους σπουδών.

Πίνακας 1.7
Σπουδές Επιχειρηματία

Σπουδές Επιχειρηματία	Συχνότητα	Ποσοστό %
Μεταπτυχιακός/Διδακτορικός Τίτλος	12	10,0
Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	35	29,2
Μέση εκπαίδευση – ΙΕΚ	38	31,7
Βασική εκπαίδευση	35	29,2
Σύνολο	120	100,0

¹ Ι.Ο.Β.Ε (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών), «Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας 2017-2018: Λιγότερα νέα εγχειρήματα, βελτίωση στις προοπτικές απασχόλησης», Νοέμβριος 2018, σ. 13.

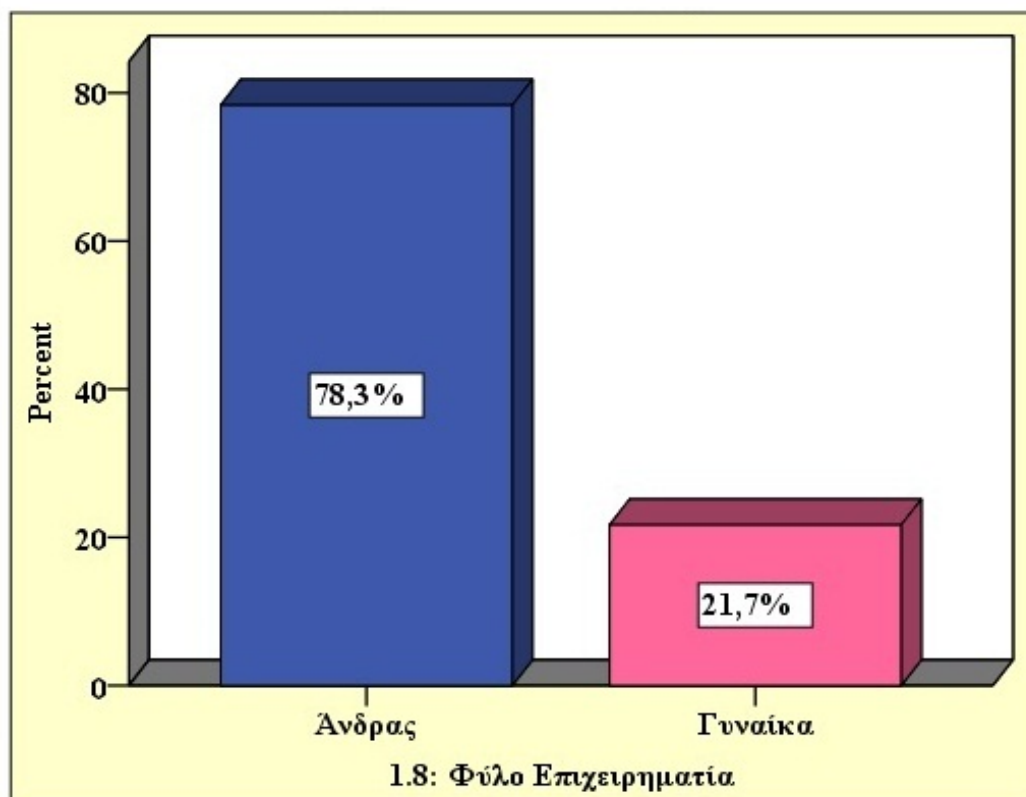
1.8 Φύλο Επιχειρηματία

Σε ότι αφορά το φύλο των επιχειρηματιών, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερικό επίπεδο, η γυναικεία επιχειρηματικότητα καταγράφει πολύ χαμηλότερα ποσοστά σε σχέση με την αντρική επιχειρηματικότητα. Στο Ν. Θεσπρωτίας, από τους 120 επιχειρηματίες και των δύο φύλων που συμμετείχαν στην έρευνα, το 78,3% ήταν άντρες και το 21,7% γυναίκες.

Πίνακας 1.8
Φύλο Επιχειρηματία

Φύλο Επιχειρηματία	Συχνότητα	Ποσοστό %
Άνδρας	94	78,3
Γυναίκα	26	21,7
Σύνολο	120	100,0

Διάγραμμα 1.8
Φύλο Επιχειρηματία

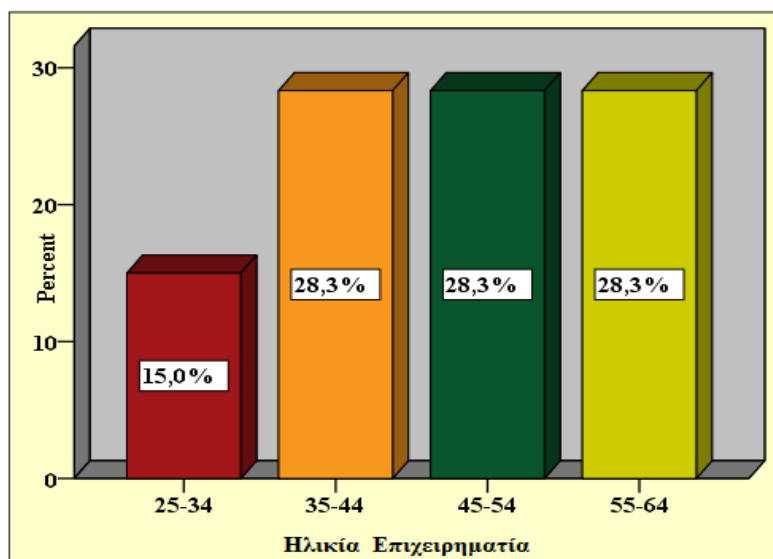
1.9 Ηλικία Επιχειρηματία

Σημαντικό δημογραφικό χαρακτηριστικό του επιχειρηματικού κόσμου του Ν. Θεσπρωτίας αποτελεί η ηλικιακή σύνθεση των επιχειρηματιών. Τα μεγαλύτερα ποσοστά των επιχειρηματιών του δείγματος συγκεντρώνουν οι ηλικιακές κατηγορίες των 35-44 (28,3%), 45-54 (28,3%) και 55-64 (28,3%) ετών, ενώ λίγοι είναι εκείνοι που ανήκουν στην κατηγορία 25-34 (15,0%) ετών. Αντιθέτως, κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, στο νομό δεν εντοπίστηκαν επιχειρηματίες ηλικιακής κλάσης 18-24 ετών. Το γεγονός αυτό φανερώνει ότι οι νέοι της κατηγορίας αυτής, λόγω της οικονομικής κρίσης, της έλλειψης χρηματικών πόρων, του φόβου της ανάληψης κινδύνου και της αποτυχίας, δεν επιδιώκουν την ανάληψη κάποιας επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Πίνακας 1.9
Ηλικία Επιχειρηματία

Ηλικία Επιχειρηματία	Συχνότητα	Ποσοστό %
18-24	0	0,0
25-34	18	15,0
35-44	34	28,3
45-54	34	28,3
55-64	34	28,3
Σύνολο	120	100,0

Διάγραμμα 1.9
Ηλικία Επιχειρηματία

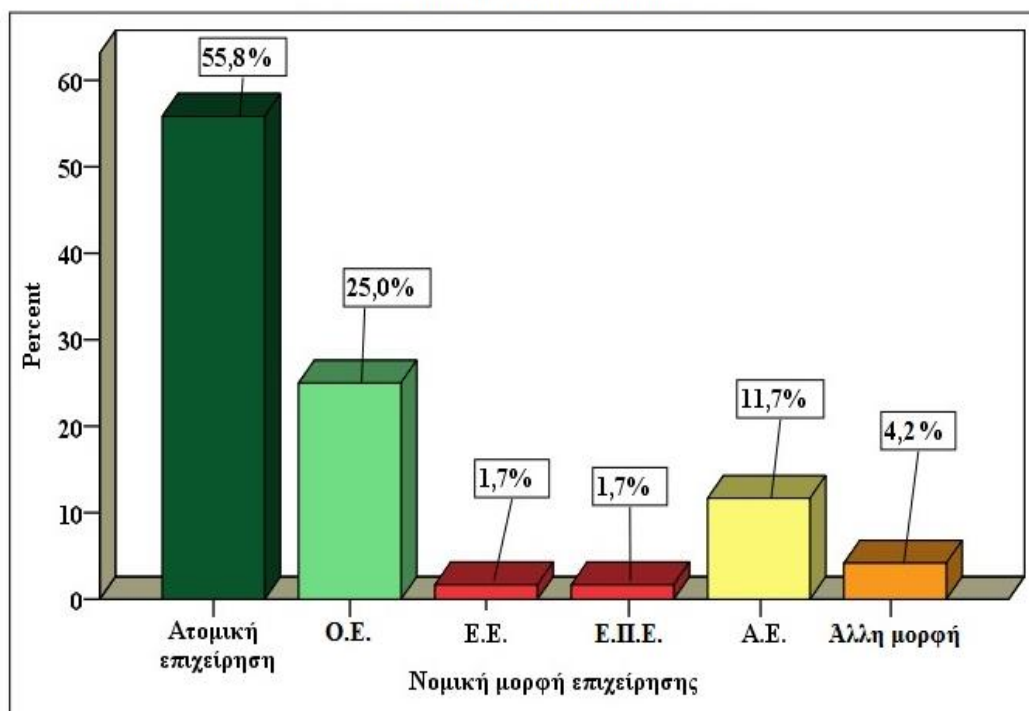
1.10 Νομική μορφή επιχείρησης

Σχετικά με τη νομική μορφή των επιχειρήσεων του Ν. Θεσπρωτίας, την πρώτη θέση την κατέχουν οι ατομικές επιχειρήσεις (55,8%) και ακολουθούν οι Ο.Ε. (Ομόρρυθμες Εταιρείες) (25,0%), οι Α.Ε. (Ανώνυμες Εταιρείες) (11,7%), εταιρείες άλλης μορφής (4,2%), οι Ε.Ε. (Ετερόρρυθμες Εταιρείες) (1,7%), και οι Ε.Π.Ε. (Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης) (1,7%).

Πίνακας 1.10
Νομική μορφή επιχείρησης

Νομική μορφή επιχείρησης	Συχνότητα	Ποσοστό %
Ατομική επιχείρηση	67	55,8
Ο.Ε. (Ομόρρυθμη Εταιρεία)	30	25,0
Ε.Ε. (Ετερόρρυθμη Εταιρεία)	2	1,7
Ε.Π.Ε. (Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης)	2	1,7
Α.Ε. (Ανώνυμη Εταιρεία)	14	11,7
Άλλη μορφή	5	4,2
Σύνολο	120	100,0

Διάγραμμα 1.10
Νομική μορφή επιχείρησης

1.11 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

Ως προς τον κλάδο κύριας δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων του Ν. Θεσπρωτίας, το μεγαλύτερο ποσοστό (60,8%) των επιχειρήσεων δραστηριοποιείται στο εμπόριο, και ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις υπηρεσίες (18,3%), στον τουρισμό (8,3%), στην πρωτογενή παραγωγή (6,7%) και στη μεταποίηση (5,8%).

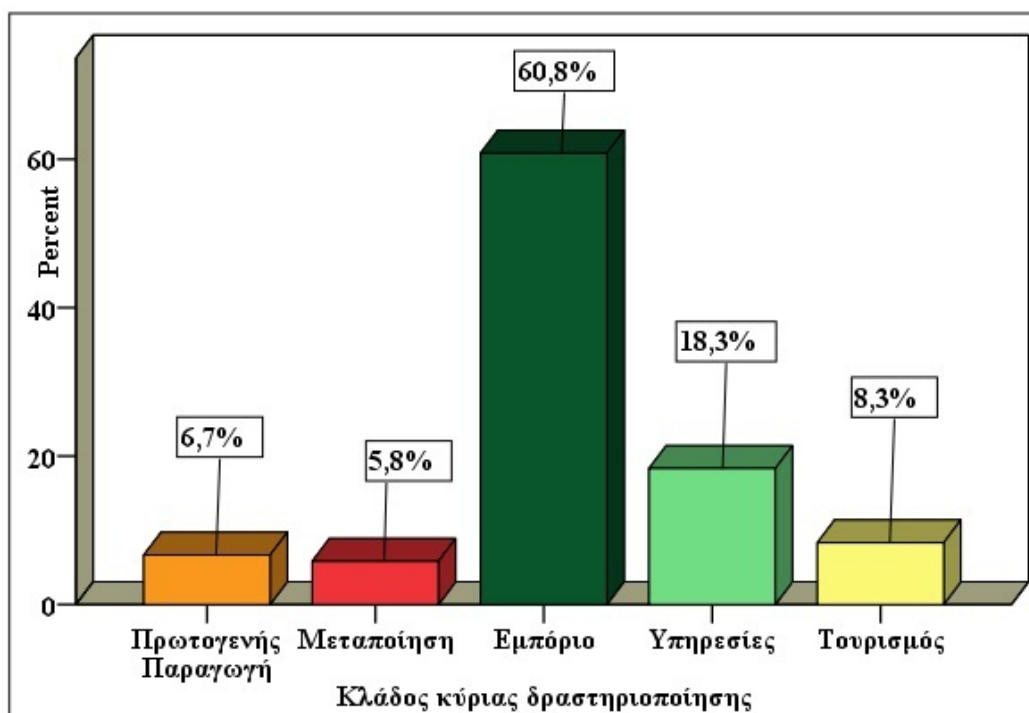
Πίνακας 1.11

Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης	Συχνότητα	Ποσοστό %
Πρωτογενής Παραγωγή	8	6,7
Μεταποίηση	7	5,8
Εμπόριο	73	60,8
Υπηρεσίες	22	18,3
Τουρισμός	10	8,3
Σύνολο	120	100

Διάγραμμα 1.11

Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ Ν. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Σύμφωνα με την «Ετήσια Έκθεση για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα», που δημοσιεύει το I.O.B.E., στο πλαίσιο της συμμετοχής του στο διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα του Global Entrepreneurship Monitor (GEM), το επιχειρηματικό περιβάλλον της Ελλάδας το 2017 ήταν δυσμενέστερο σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες καινοτομίας σε αρκετές διαστάσεις. Ως βασικά εμπόδια της επιχειρηματικής δραστηριοποίησης στην χώρα μας, αναφέρονται η έλλειψη ενός γενικότερου στρατηγικού πλαισίου και στοχευόμενων πολιτικών για την τόνωση της επιχειρηματικότητας. Τα προσκόμματα που τίθενται έχουν σχέση με τη δυσκολία πρόσβασης στη χρηματοδότηση, με τα υψηλά εμπόδια εισόδου στην αγορά και με την επικρατούσα κουλτούρα για θέματα επιχειρηματικότητας. Σε σχέση με άλλες χρονιές, στον τομέα της εκπαίδευσης παρατηρείται βελτίωση στα ζητήματα της ανάπτυξης δεξιοτήτων για την εκδήλωση επιχειρηματικότητας σ' όλες τις βαθμίδες.

Βάσει των απόψεων των εμπειρογνομόνων, οι παράγοντες που δυσχεραίνουν την προώθηση της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα είναι: α) η έλλειψη ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου και ενιαίων πολιτικών για τη φορολογία των νέων επιχειρήσεων και τη γραφειοκρατία, οι ισχύοντες κανονισμοί και ο τρόπος με τον οποίον εποπτεύονται οι νεοϊδρύμενες επιχειρήσεις από τους δημόσιους φορείς, β) τα προσκόμματα που δημιουργούνται από τη λειτουργία του ευρύτερου πολιτικού

και κοινωνικού περιβάλλοντος και γ) η περιορισμένη διάθεση χρηματοδοτικών μέσων καθώς και η έλλειψη χρηματοδοτικής στήριξης στις νέες επιχειρήσεις. Πιστεύουν ότι η επιχειρηματικότητα μπορεί να προωθηθεί: α) με τη βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης και κατάρτισης των απασχολουμένων εξασφαλίζοντας σ' αυτούς τις απαραίτητες γνώσεις και εφόδια, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη βιώσιμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, β) με τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος, ώστε με στοχευόμενες δράσεις να ενθαρρυνθεί η επιχειρηματικότητα και να στηριχτεί η υλοποίηση νέων εγχειρημάτων με την παροχή κινήτρων, γ) με την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των φυσικών υποδομών (οδικοί άξονες, τηλεπικοινωνιακά δίκτυα κλπ.), καθώς και με την οργάνωση των χώρων που θα διευκολύνουν την εγκατάσταση των επιχειρήσεων και θα κάνουν πιο αποτελεσματική την ανάπτυξη επιχειρηματικών εγχειρημάτων, δ) με την υιοθέτηση ενιαίας πολιτικής και στρατηγικής για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας, με δημόσια και ιδιωτικά προγράμματα για νέους επιχειρηματίες, γυναίκες και άνεργους, και σε περιφερειακό επίπεδο και τέλος ε) με τη διάθεση σύγχρονων χρηματοοικονομικών εργαλείων.

Με βάση την εννοιολογική διάκριση στο πλαίσιο του GEM εντοπίζονται δύο βασικοί τύποι κινήτρων επιχειρηματικής δραστηριοποίησης: «α) η επιχειρηματικότητα ευκαιρίας, που αναφέρεται στην επιχειρηματικότητα που εκδηλώνεται κυρίως για την αξιοποίηση μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας που εντοπίζεται και αξιολογείται στο οικονομικό περιβάλλον του ατόμου και η οποία προκρίνεται ικανή είτε να οδηγήσει σε αύξηση του εισοδήματός του, είτε να προσφέρει εργασιακή ανεξαρτησία και β) η επιχειρηματικότητα ανάγκης, που αναφέρεται στην περίπτωση όπου το άτομο ωθείται στην ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας κυρίως λόγω έλλειψης άλλων επιλογών εργασίας, δυσαρέσκειας με την υπάρχουσα απασχόληση, φόβου για πιθανή απόλυση βραχυπρόθεσμα, ή απλώς για λόγους διατήρησης του εισοδήματός του, το οποίο «απειλείται» με συρρίκνωση».²

2.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

Σε τοπικό επίπεδο, και συγκεκριμένα στο Ν. Θεσπρωτίας, όπως προκύπτει από τη στατιστική επεξεργασία των απαντήσεων του ερωτηματολογίου, το 70,0%

² I.O.B.E (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών), «Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας 2017-2018: Λιγότερα νέα εγχειρήματα, βελτίωση στις προοπτικές απασχόλησης», Νοέμβριος 2018, σ.σ. 7, 53-54.

των επιχειρηματιών πιστεύει ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα εμποδίζεται από το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά, το 69,2% από την έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις, το 54,2% από την οικονομική κρίση, το 50,8% από τη γραφειοκρατία των επιδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων, το 48,3% από τη γραφειοκρατία των δημόσιων υπηρεσιών, το 46,7% από τη δυσκολία στη λήψη δανείων, το 10,0% από την έλλειψη ικανών υπαλλήλων και το 6,7% από την έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι απόψεις των επιχειρηματιών του Ν. Θεσπρωτίας σχετικά με τους παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Πίνακας 2.1

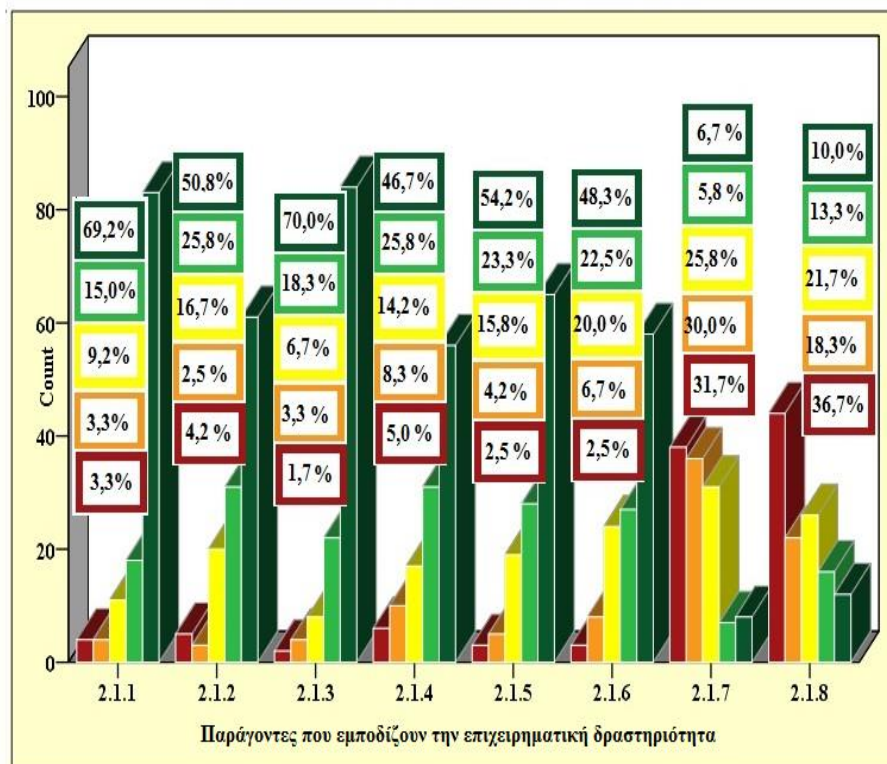
Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα		Συχνότητα	Ποσοστό %
2.1.1: Η έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις	Διαφωνώ απόλυτα	4	3,3
	Μάλλον διαφωνώ	4	3,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	11	9,2
	Μάλλον συμφωνώ	18	15,0
	Συμφωνώ απόλυτα	83	69,2
2.1.2: Η γραφειοκρατία των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων	Διαφωνώ απόλυτα	5	4,2
	Μάλλον διαφωνώ	3	2,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	20	16,7
	Μάλλον συμφωνώ	31	25,8
	Συμφωνώ απόλυτα	61	50,8
2.1.3: Το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά	Διαφωνώ απόλυτα	2	1,7
	Μάλλον διαφωνώ	4	3,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	8	6,7
	Μάλλον συμφωνώ	22	18,3
	Συμφωνώ απόλυτα	84	70,0
2.1.4: Η δυσκολία στη λήψη δανείων	Διαφωνώ απόλυτα	6	5,0
	Μάλλον διαφωνώ	10	8,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	17	14,2
	Μάλλον συμφωνώ	31	25,8
	Συμφωνώ απόλυτα	56	46,7
2.1.5: Γενικά η οικονομική κρίση	Διαφωνώ απόλυτα	3	2,5
	Μάλλον διαφωνώ	5	4,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	19	15,8
	Μάλλον συμφωνώ	28	23,3
	Συμφωνώ απόλυτα	65	54,2
2.1.6: Η γραφειοκρατία	Διαφωνώ απόλυτα	3	2,5
	Μάλλον διαφωνώ	8	6,7

Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα		Συχνότητα	Ποσοστό %
των Δημόσιων Υπηρεσιών	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	24	20,0
	Μάλλον συμφωνώ	27	22,5
	Συμφωνώ απόλυτα	58	48,3
2.1.7: Η έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών	Διαφωνώ απόλυτα	38	31,7
	Μάλλον διαφωνώ	36	30,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	31	25,8
	Μάλλον συμφωνώ	7	5,8
	Συμφωνώ απόλυτα	8	6,7
2.1.8: Η έλλειψη ικανών υπαλλήλων	Διαφωνώ απόλυτα	44	36,7
	Μάλλον διαφωνώ	22	18,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	26	21,7
	Μάλλον συμφωνώ	16	13,3
	Συμφωνώ απόλυτα	12	10,0

Διάγραμμα 2.1

Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

- Απαντήσεις
- Διαφωνώ απόλυτα
 - Μάλλον διαφωνώ
 - Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
 - Μάλλον συμφωνώ
 - Συμφωνώ απόλυτα
- 2.1.1: Η έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις
2.1.2: Η γραφειοκρατία των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων
2.1.3: Το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά
2.1.4: Η δυσκολία στη λήψη δανείων
2.1.5: Γενικά η οικονομική κρίση
2.1.6: Η γραφειοκρατία των Δημόσιων Υπηρεσιών
2.1.7: Η έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών
2.1.8: Η έλλειψη ικανών υπαλλήλων

2.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Το 58,3% των επιχειρηματιών του Ν. Θεσπρωτίας πιστεύει ότι η ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ευνοείται από την ικανότητα του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων, το 57,5% από την ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες, το 55,0% από την ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους, το 51,7% από τα προσόντα και τις δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού, το 50,8% από την ικανότητα του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου, το 44,2% από την ικανότητα της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της και το 43,3% από την ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι απόψεις των επιχειρηματιών του Ν. Θεσπρωτίας σχετικά με τους παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

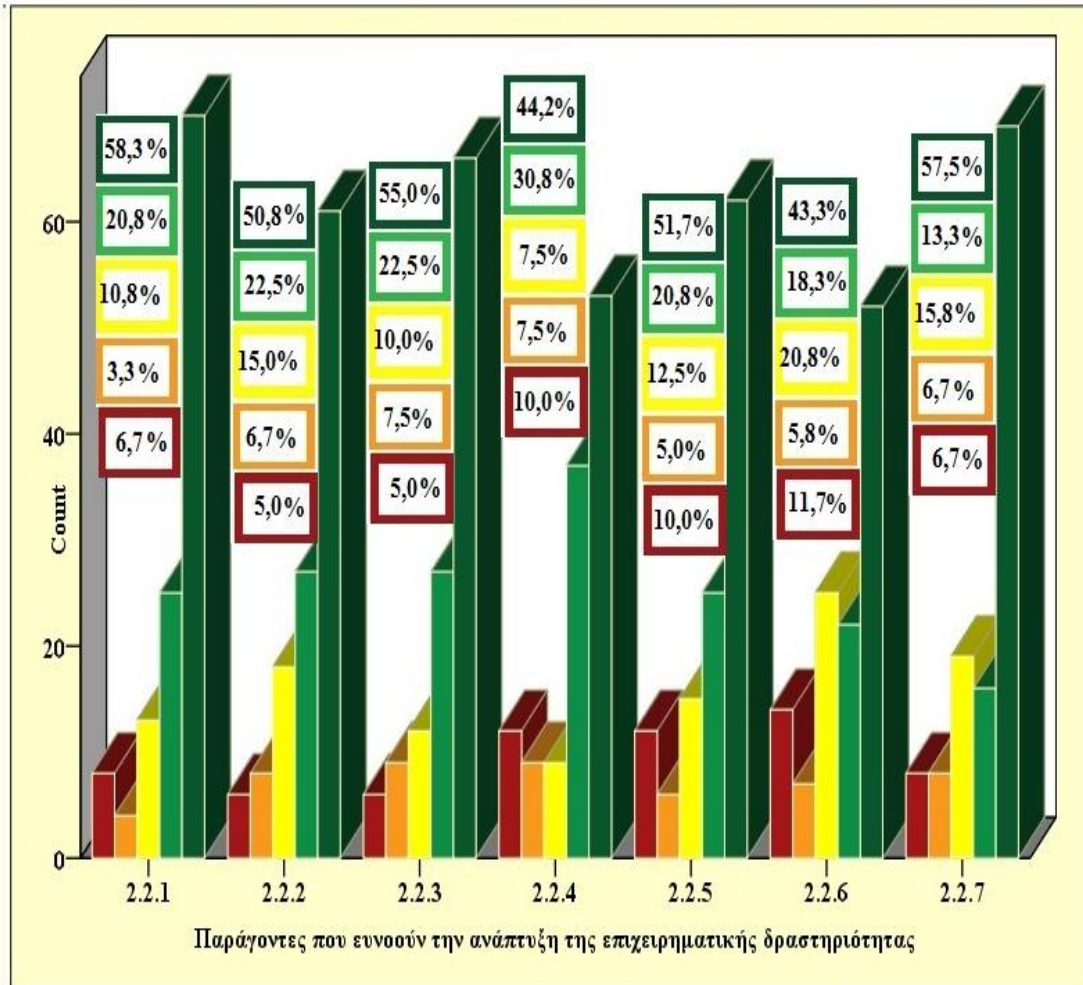
Πίνακας 2.2

Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας	Συχνότητα	Ποσοστό %	
2.2.1: Η ικανότητα του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων	Διαφωνώ απόλυτα	8	6,7
	Μάλλον διαφωνώ	4	3,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	13	10,8
	Μάλλον συμφωνώ	25	20,8
	Συμφωνώ απόλυτα	70	58,3
2.2.2: Η ικανότητα του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου	Διαφωνώ απόλυτα	6	5,0
	Μάλλον διαφωνώ	8	6,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	18	15,0
	Μάλλον συμφωνώ	27	22,5
	Συμφωνώ απόλυτα	61	50,8
2.2.3: Η ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους	Διαφωνώ απόλυτα	6	5,0
	Μάλλον διαφωνώ	9	7,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	12	10,0
	Μάλλον συμφωνώ	27	22,5
	Συμφωνώ απόλυτα	66	55,0
2.2.4: Η ικανότητα της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της	Διαφωνώ απόλυτα	12	10,0
	Μάλλον διαφωνώ	9	7,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	9	7,5
	Μάλλον συμφωνώ	37	30,8
	Συμφωνώ απόλυτα	53	44,2
2.2.5: Τα προσόντα και οι δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού	Διαφωνώ απόλυτα	12	10,0
	Μάλλον διαφωνώ	6	5,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	15	12,5
	Μάλλον συμφωνώ	25	20,8
	Συμφωνώ απόλυτα	62	51,7
2.2.6: Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος	Διαφωνώ απόλυτα	14	11,7
	Μάλλον διαφωνώ	7	5,8
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	25	20,8
	Μάλλον συμφωνώ	22	18,3
	Συμφωνώ απόλυτα	52	43,3
2.2.7: Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες	Διαφωνώ απόλυτα	8	6,7
	Μάλλον διαφωνώ	8	6,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	19	15,8
	Μάλλον συμφωνώ	16	13,3
	Συμφωνώ απόλυτα	69	57,5

Διάγραμμα 2.2

Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

- Απαντήσεις
- Διαφωνώ απόλυτα
 - Μάλλον διαφωνώ
 - Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
 - Μάλλον συμφωνώ
 - Συμφωνώ απόλυτα

- 2.2.1: Η ικανότητα του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων
- 2.2.2: Η ικανότητα του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου
- 2.2.3: Η ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους
- 2.2.4: Η ικανότητα της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της
- 2.2.5: Τα προσόντα και οι δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού
- 2.2.6: Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος
- 2.2.7: Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες

2.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

Στο ερώτημα που αφορά τους παράγοντες που ευνοούν τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησης, η πλειοψηφία των ερωτώμενων επιχειρηματιών απάντησε, ότι πρέπει να γίνουν βελτιώσεις στην ποιότητα των προϊόντων της επιχείρησης (59,2%), των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες (51,7%), και της εκπαίδευσης/κατάρτισης του προσωπικού (50,8%). Επίσης συμφωνούν απόλυτα με την επέκταση σε νέες αγορές (49,2%), την επένδυση σε νέες τεχνολογίες (47,5%), την αξιοποίηση των επιδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων (46,7%), και τη μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία (45,8%). Επιπλέον θεωρούν ότι πρέπει να γίνει μείωση του κόστους παραγωγής (44,2%), βελτίωση των σχέσεων με τους προμηθευτές (30,8%) και μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης (19,2%).

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι απαντήσεις των επιχειρηματιών του Ν. Θεσπρωτίας σχετικά με τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν ώστε να βελτιωθεί η ανταγωνιστική θέση της επιχείρησής τους.

Πίνακας 2.3

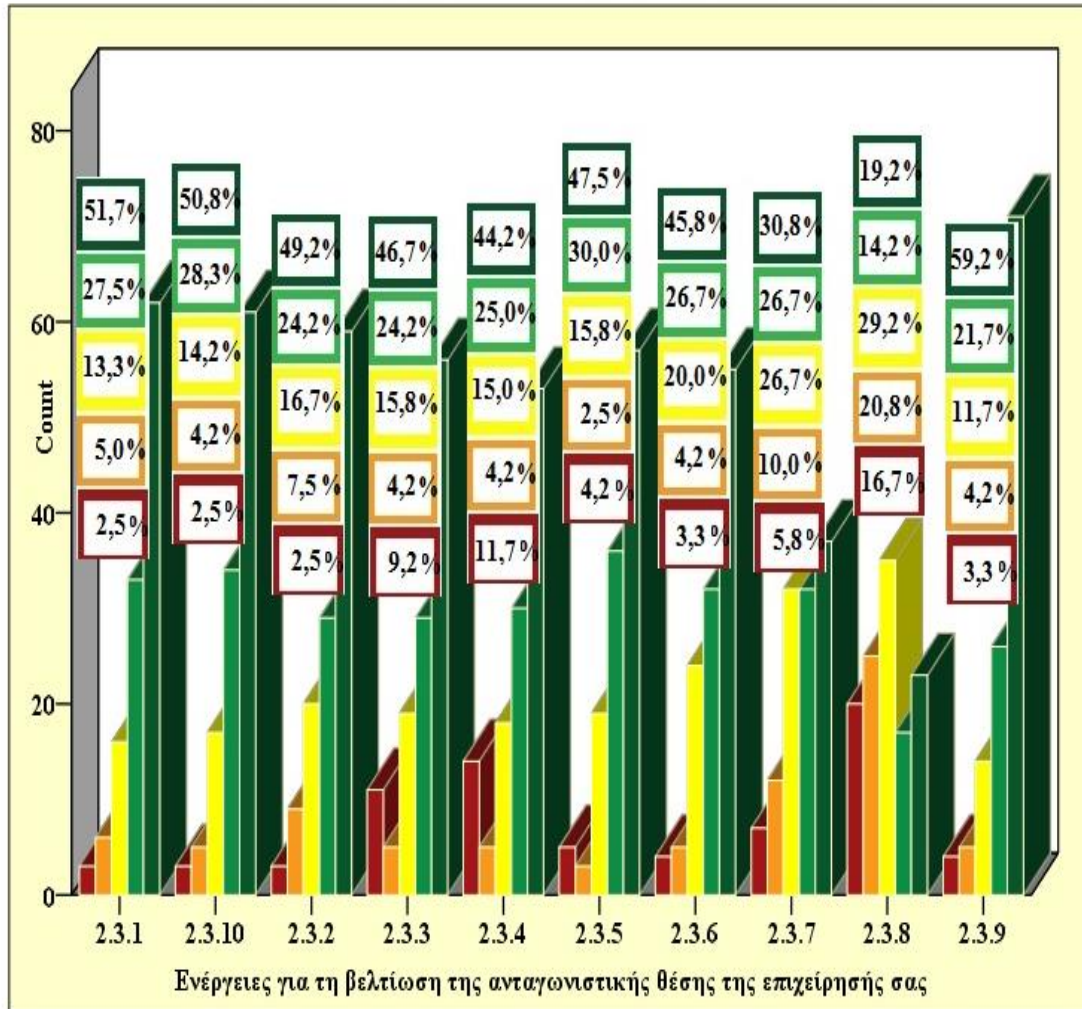
Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας	Συχνότητα	Ποσοστό %	
2.3.1: Βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες	Διαφωνώ απόλυτα	3	2,5
	Μάλλον διαφωνώ	6	5,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	16	13,3
	Μάλλον συμφωνώ	33	27,5
	Συμφωνώ απόλυτα	62	51,7
2.3.2: Επέκταση σε νέες αγορές	Διαφωνώ απόλυτα	3	2,5
	Μάλλον διαφωνώ	9	7,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	20	16,7
	Μάλλον συμφωνώ	29	24,2
	Συμφωνώ απόλυτα	59	49,2
2.3.3: Αξιοποίηση των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων	Διαφωνώ απόλυτα	11	9,2
	Μάλλον διαφωνώ	5	4,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	19	15,8

Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας	Συχνότητα	Ποσοστό %	
	Μάλλον συμφωνώ	29	24,2
	Συμφωνώ απόλυτα	56	46,7
2.3.4: Μείωση του κόστους παραγωγής	Διαφωνώ απόλυτα	14	11,7
	Μάλλον διαφωνώ	5	4,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	18	15,0
	Μάλλον συμφωνώ	30	25,0
	Συμφωνώ απόλυτα	53	44,2
2.3.5: Επένδυση σε νέες τεχνολογίες	Διαφωνώ απόλυτα	5	4,2
	Μάλλον διαφωνώ	3	2,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	19	15,8
	Μάλλον συμφωνώ	36	30,0
	Συμφωνώ απόλυτα	57	47,5
2.3.6: Μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία	Διαφωνώ απόλυτα	4	3,3
	Μάλλον διαφωνώ	5	4,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	24	20,0
	Μάλλον συμφωνώ	32	26,7
	Συμφωνώ απόλυτα	55	45,8
2.3.7: Βελτίωση των σχέσεων με προμηθευτές	Διαφωνώ απόλυτα	7	5,8
	Μάλλον διαφωνώ	12	10,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	32	26,7
	Μάλλον συμφωνώ	32	26,7
	Συμφωνώ απόλυτα	37	30,8
2.3.8: Μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης	Διαφωνώ απόλυτα	20	16,7
	Μάλλον διαφωνώ	25	20,8
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	35	29,2
	Μάλλον συμφωνώ	17	14,2
	Συμφωνώ απόλυτα	23	19,2
2.3.9: Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης	Διαφωνώ απόλυτα	4	3,3
	Μάλλον διαφωνώ	5	4,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	14	11,7
	Μάλλον συμφωνώ	26	21,7
	Συμφωνώ απόλυτα	71	59,2
2.3.10: Βελτίωση της εκπαίδευσης – κατάρτισης του προσωπικού	Διαφωνώ απόλυτα	3	2,5
	Μάλλον διαφωνώ	5	4,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	17	14,2
	Μάλλον συμφωνώ	34	28,3
	Συμφωνώ απόλυτα	61	50,8

Διάγραμμα 2.3

Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

Απαντήσεις

- Διαφωνώ απόλυτα
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

2.3.1: Βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες

2.3.10: Βελτίωση της εκπαίδευσης – κατάρτισης του προσωπικού

2.3.2: Επέκταση σε νέες αγορές

2.3.3: Αξιοποίηση των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων

2.3.4: Μείωση του κόστους παραγωγής

2.3.5: Επένδυση σε νέες τεχνολογίες

2.3.6: Μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία

2.3.7: Βελτίωση των σχέσεων με προμηθευτές

2.3.8: Μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης

2.3.9: Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης

2.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβετε την επιχειρηματική δραστηριότητα

Τα κίνητρα των επιχειρηματιών για την ανάληψη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας προέρχονται κυρίως από την ανάγκη της επίτευξης και της επιβίωσης. Στη χώρα μας, οι περισσότεροι επιχειρηματίες επιλέγουν την επιχειρηματική δραστηριότητα εξαιτίας των αρνητικών συνθηκών στην αγορά εργασίας (αβεβαιότητα και αστάθεια μισθών, ανεργία, χαμηλό εισόδημα κλπ.) και αποβλέπουν στη βελτίωση ή αύξηση του εισοδήματός τους και στην ικανοποίηση των επιθυμιών τους για ελευθερία, έλεγχο και ευελιξία του χρόνου τους. Η επιδίωξη της κοινωνικής καταξίωσης δηλώνει την πρόθεση του ατόμου για μια θέση, αποδοχή και αναγνώριση από την οικογένεια, τους φίλους και την κοινωνία. Το πόσο όμως χαίρουν την απολαβή του σεβασμού και της καταξίωσης δεν εξαρτάται από την κοινωνική αποδοχή της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, αλλά από την επιχειρηματικότητα ως επαγγελματική επιλογή. Πολλές φορές η απουσία της προσωπικής εξέλιξης στην εργασία και η επιθυμία για αναγνώριση οδηγεί σε προσωπική δυσαρέσκεια και σε επιλογή της επιχειρηματικής δραστηριότητας λόγω ανάγκης. Ένας άλλος εξίσου σημαντικός παράγοντας ανάληψης επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι η ευελιξία του ωραρίου. Ο παράγοντας αυτός αποτελεί κίνητρο κυρίως για την ανάπτυξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας. Η ευελιξία του ωραρίου δίνει τη δυνατότητα, κυρίως στις γυναίκες, εξισορρόπησης των οικογενειακών και εργασιακών υποχρεώσεών τους.³

Η πλειοψηφία των επιχειρηματιών του Ν. Θεσπρωτίας υποστηρίζει ότι οι λόγοι που ανέλαβαν την επιχειρηματική δραστηριότητα, με φθίνουσα σειρά, ήταν η καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και των γνώσεων τους (54,2%), η επίτευξη υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο (50,0%), η δυνατότητα ρύθμισης ωρών και συνθηκών εργασίας (35,0%), η επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης (27,5%) και τέλος ότι ήταν η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση (26,7%).

³Χ. Βλάχου, «Εμπειρική προσέγγιση της διαδραστικής σχέσης μεταξύ επιχειρηματικότητας και ποιότητας ζωής στον αγροτικό χώρο», Τμήμα Γεωπονίας της Σχολής Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Διδακτορική Διατριβή, Θεσσαλονίκη 2016, σ.σ. 47-50.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι απαντήσεις των επιχειρηματιών του Ν. Θεσπρωτίας για τους λόγους που ανέλαβαν τη συγκεκριμένη επιχειρηματική δραστηριότητα.

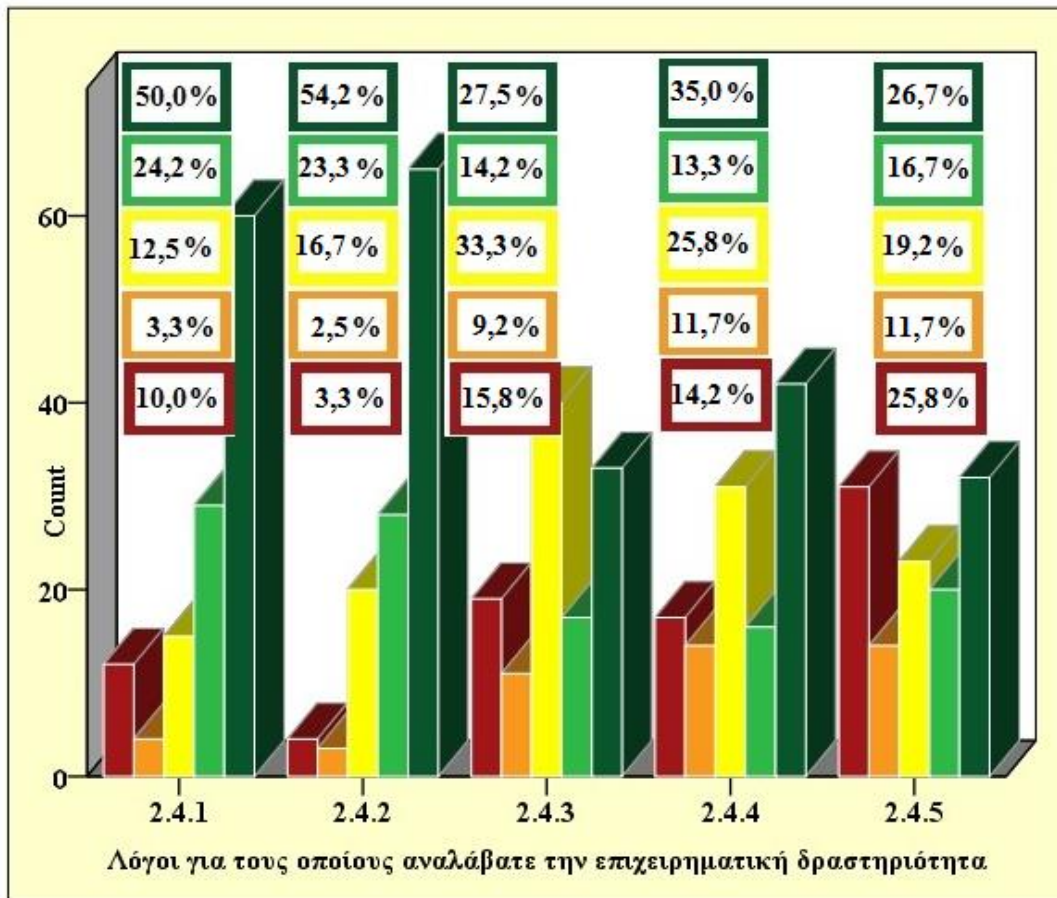
Πίνακας 2.4

Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα

Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα	Συχνότητα	Ποσοστό %	
2.4.1: Επίτευξη υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο	Διαφωνώ απόλυτα	12	10,0
	Μάλλον διαφωνώ	4	3,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	15	12,5
	Μάλλον συμφωνώ	29	24,2
	Συμφωνώ απόλυτα	60	50,0
2.4.2: Καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και των γνώσεων	Διαφωνώ απόλυτα	4	3,3
	Μάλλον διαφωνώ	3	2,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	20	16,7
	Μάλλον συμφωνώ	28	23,3
	Συμφωνώ απόλυτα	65	54,2
2.4.3: Επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης	Διαφωνώ απόλυτα	19	15,8
	Μάλλον διαφωνώ	11	9,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	40	33,3
	Μάλλον συμφωνώ	17	14,2
	Συμφωνώ απόλυτα	33	27,5
2.4.4: Δυνατότητα ρύθμισης ωρών και συνθηκών εργασίας	Διαφωνώ απόλυτα	17	14,2
	Μάλλον διαφωνώ	14	11,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	31	25,8
	Μάλλον συμφωνώ	16	13,3
	Συμφωνώ απόλυτα	42	35,0
2.4.5: Είναι η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση	Διαφωνώ απόλυτα	31	25,8
	Μάλλον διαφωνώ	14	11,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	23	19,2
	Μάλλον συμφωνώ	20	16,7
	Συμφωνώ απόλυτα	32	26,7

Διάγραμμα 2.4

Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα

Απαντήσεις

- Διαφωνώ απόλυτα
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

- 2.4.1: Επίτευξη υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο
- 2.4.2: Καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και των γνώσεων
- 2.4.3: Επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης
- 2.4.4: Δυνατότητα ρύθμισης ωρών και συνθηκών εργασίας
- 2.4.5: Είναι η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση

2.5 Αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησης

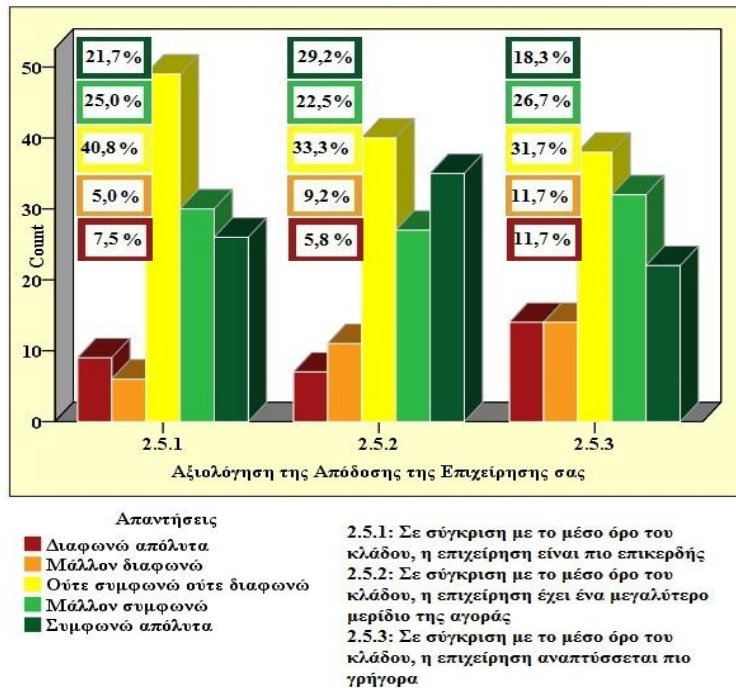
Στο ερώτημα της αξιολόγησης της απόδοσης της επιχείρησης σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, από το σύνολο των επιχειρηματιών, απάντησαν ότι συμφωνούν απόλυτα, το 29,2% πως η επιχείρησή τους έχει ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς, το 21,7% πως η επιχείρησή τους είναι πιο επικερδής και το 18,3% πως η επιχείρησή τους αναπτύσσεται πιο γρήγορα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι απαντήσεις που έδωσαν οι επιχειρηματίες του Ν. Θεσπρωτίας σχετικά με την αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησής τους.

Πίνακας 2.5
Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας

Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας	Συχνότητα	Ποσοστό %	
2.5.1: Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση είναι πιο επικερδής	Διαφωνώ απόλυτα	9	7,5
	Μάλλον διαφωνώ	6	5,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	49	40,8
	Μάλλον συμφωνώ	30	25,0
	Συμφωνώ απόλυτα	26	21,7
2.5.2: Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση έχει ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς	Διαφωνώ απόλυτα	7	5,8
	Μάλλον διαφωνώ	11	9,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	40	33,3
	Μάλλον συμφωνώ	27	22,5
	Συμφωνώ απόλυτα	35	29,2
2.5.3: Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση αναπτύσσεται πιο γρήγορα	Διαφωνώ απόλυτα	14	11,7
	Μάλλον διαφωνώ	14	11,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	38	31,7
	Μάλλον συμφωνώ	32	26,7
	Συμφωνώ απόλυτα	22	18,3

Διάγραμμα 2.5
Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας

2.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Η καινοτομική επιχειρηματική δραστηριότητα επηρεάζεται από πλήθος παραγόντων και σχετίζονται κυρίως με τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων που διαμορφώνουν την ένταση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την επεξεργασία των απαντήσεων που δόθηκαν στα ερωτήματα του δευτέρου μέρους του ερωτηματολογίου που αφορούν την «Καινοτομία», το 63,3% των επιχειρηματιών πιστεύει απόλυτα ότι οι παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη των καινοτόμων δράσεων είναι η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων, το 42,5% το υψηλό κόστος της καινοτομίας, το 38,3% η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών, το 34,2% η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες, το 30,8% η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού, το 30,8% ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας, το 25,0% η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών και το 21,7% η δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι απαντήσεις των επιχειρηματιών σχετικά με τους παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη των καινοτόμων δράσεων.

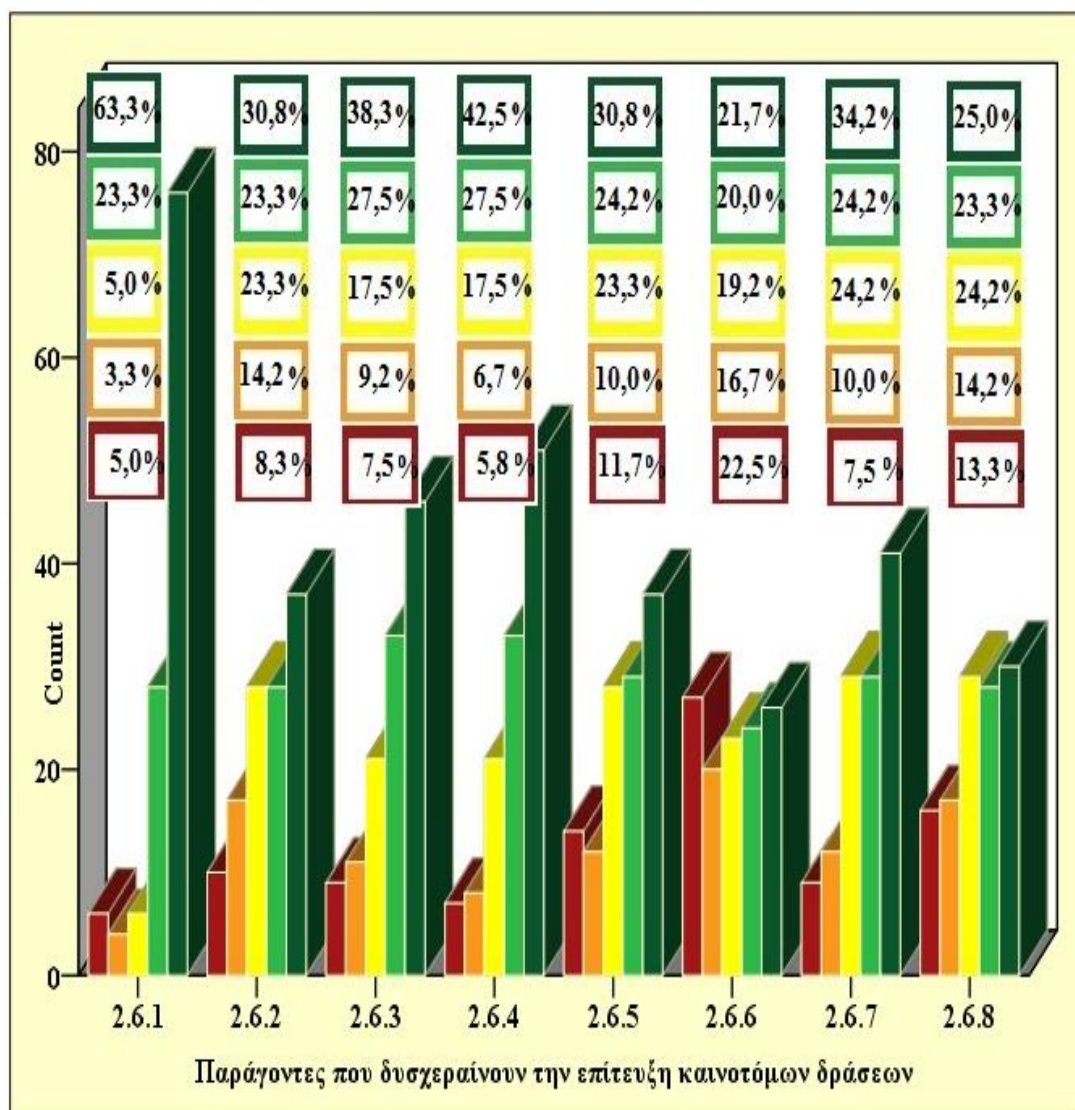
Πίνακας 2.6

Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων		Συχνότητα	Ποσοστό %
2.6.1: Η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων	Διαφωνώ απόλυτα	6	5,0
	Μάλλον διαφωνώ	4	3,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	6	5,0
	Μάλλον συμφωνώ	28	23,3
	Συμφωνώ απόλυτα	76	63,3
2.6.2: Ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας	Διαφωνώ απόλυτα	10	8,3
	Μάλλον διαφωνώ	17	14,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	28	23,3
	Μάλλον συμφωνώ	28	23,3
	Συμφωνώ απόλυτα	37	30,8
2.6.3: Η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών	Διαφωνώ απόλυτα	9	7,5
	Μάλλον διαφωνώ	11	9,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	21	17,5
	Μάλλον συμφωνώ	33	27,5
	Συμφωνώ απόλυτα	46	38,3
2.6.4: Το υψηλό κόστος καινοτομίας	Διαφωνώ απόλυτα	7	5,8
	Μάλλον διαφωνώ	8	6,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	21	17,5
	Μάλλον συμφωνώ	33	27,5
	Συμφωνώ απόλυτα	51	42,5
2.6.5: Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού	Διαφωνώ απόλυτα	14	11,7
	Μάλλον διαφωνώ	12	10,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	28	23,3
	Μάλλον συμφωνώ	29	24,2
	Συμφωνώ απόλυτα	37	30,8
2.6.6: Η δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας	Διαφωνώ απόλυτα	27	22,5
	Μάλλον διαφωνώ	20	16,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	23	19,2
	Μάλλον συμφωνώ	24	20,0
	Συμφωνώ απόλυτα	26	21,7
2.6.7: Η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες	Διαφωνώ απόλυτα	9	7,5
	Μάλλον διαφωνώ	12	10,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	29	24,2
	Μάλλον συμφωνώ	29	24,2
	Συμφωνώ απόλυτα	41	34,2
2.6.8: Η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών	Διαφωνώ απόλυτα	16	13,3
	Μάλλον διαφωνώ	17	14,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	29	24,2
	Μάλλον συμφωνώ	28	23,3
	Συμφωνώ απόλυτα	30	25,0

Διάγραμμα 2.6

Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Απαντήσεις

- Διαφωνώ απόλυτα
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

- 2.6.1: Η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων
- 2.6.2: Ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας
- 2.6.3: Η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών
- 2.6.4: Το υψηλό κόστος καινοτομίας
- 2.6.5: Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού
- 2.6.6: Η δυσκολία εξεύρεσης εταιρών συνεργασίας
- 2.6.7: Η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες
- 2.6.8: Η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών

2.7 Παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Στο ερώτημα που αφορά τους παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη των καινοτόμων δράσεων, το 58,35% των επιχειρηματιών θεωρεί ως βασικό παράγοντα τη δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων, το 50,8% το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις, το 46,7% τη συνεχή επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού, το 44,2% τον έντονο ανταγωνισμό στον κλάδο, το 42,5% την ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών, το 36,7% τη συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις, το 33,3% τη συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις και το 31,7% την πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι απαντήσεις των επιχειρηματιών σχετικά με τους παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη των καινοτόμων δράσεων.

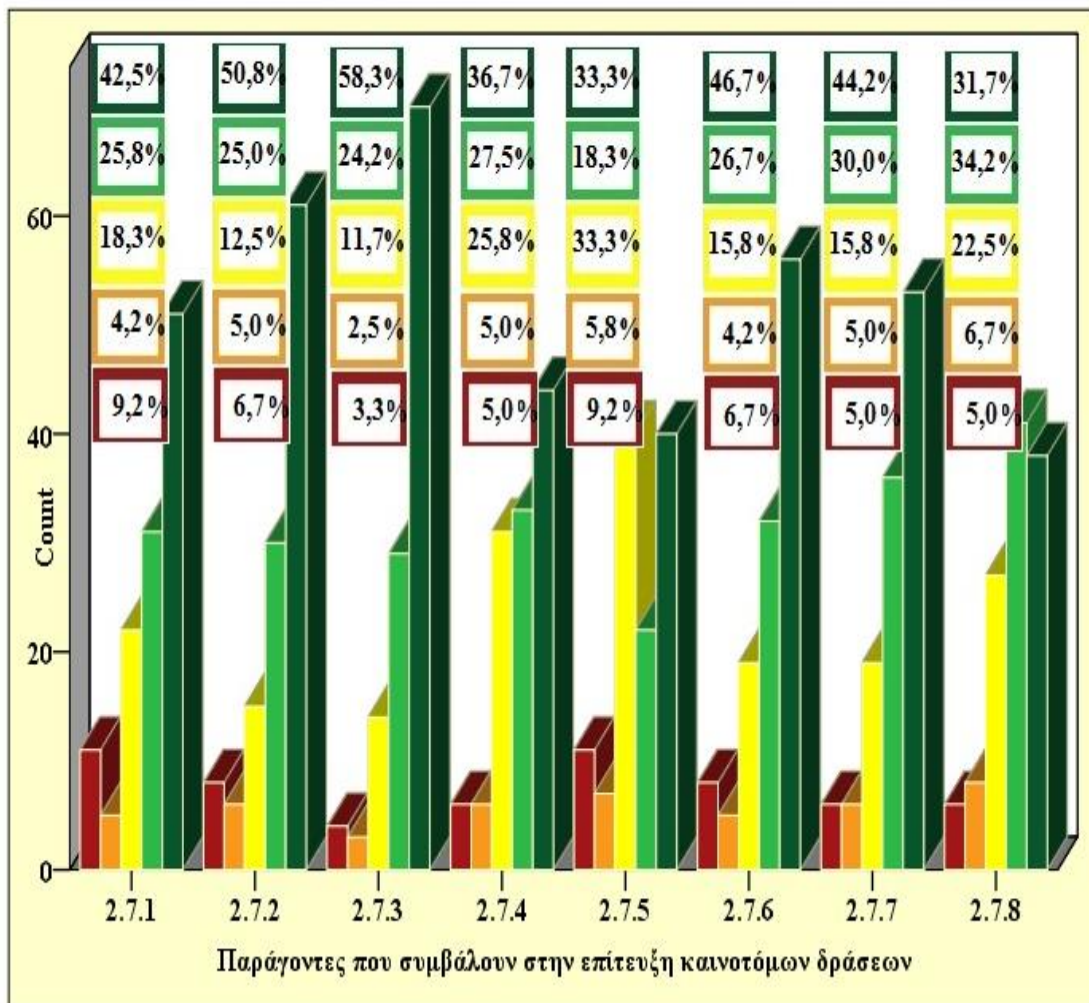
Πίνακας 2.7

Παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων	Συχνότητα	Ποσοστό %	
2.7.1: Η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών	Διαφωνώ απόλυτα	11	9,2
	Μάλλον διαφωνώ	5	4,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	22	18,3
	Μάλλον συμφωνώ	31	25,8
	Συμφωνώ απόλυτα	51	42,5
2.7.2: Το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις	Διαφωνώ απόλυτα	8	6,7
	Μάλλον διαφωνώ	6	5,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	15	12,5
	Μάλλον συμφωνώ	30	25,0
	Συμφωνώ απόλυτα	61	50,8
2.7.3: Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων	Διαφωνώ απόλυτα	4	3,3
	Μάλλον διαφωνώ	3	2,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	14	11,7
	Μάλλον συμφωνώ	29	24,2
	Συμφωνώ απόλυτα	70	58,3
2.7.4: Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις	Διαφωνώ απόλυτα	6	5,0
	Μάλλον διαφωνώ	6	5,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	31	25,8
	Μάλλον συμφωνώ	33	27,5
	Συμφωνώ απόλυτα	44	36,7
2.7.5: Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις	Διαφωνώ απόλυτα	11	9,2
	Μάλλον διαφωνώ	7	5,8
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	40	33,3
	Μάλλον συμφωνώ	22	18,3
	Συμφωνώ απόλυτα	40	33,3
2.7.6: Η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού	Διαφωνώ απόλυτα	8	6,7
	Μάλλον διαφωνώ	5	4,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	19	15,8
	Μάλλον συμφωνώ	32	26,7
	Συμφωνώ απόλυτα	56	46,7
2.7.7: Ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο	Διαφωνώ απόλυτα	6	5,0
	Μάλλον διαφωνώ	6	5,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	19	15,8
	Μάλλον συμφωνώ	36	30,0
	Συμφωνώ απόλυτα	53	44,2
2.7.8: Η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό	Διαφωνώ απόλυτα	6	5,0
	Μάλλον διαφωνώ	8	6,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	27	22,5
	Μάλλον συμφωνώ	41	34,2
	Συμφωνώ απόλυτα	38	31,7

Διάγραμμα 2.7

Παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Απαντήσεις

- Διαφωνώ απόλυτα
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

2.7.1: Η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών

2.7.2: Το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις

2.7.3: Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων

2.7.4: Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις

2.7.5: Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις

2.7.6: Η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού

2.7.7: Ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο

2.7.8: Η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό

2.8 Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας

Όσον αφορά τα αναμενόμενα αποτελέσματα της καινοτομίας, το 56,7% των επιχειρηματιών πιστεύει στην αύξηση του μεριδίου της αγοράς, το 55,8% στην είσοδο σε νέες αγορές, το 55,8% στην αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών, το 54,2% στη βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών, το 53,3% στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών και το 40,8% στη μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι απόψεις των επιχειρηματιών για τα αναμενόμενα αποτελέσματα της καινοτομίας.

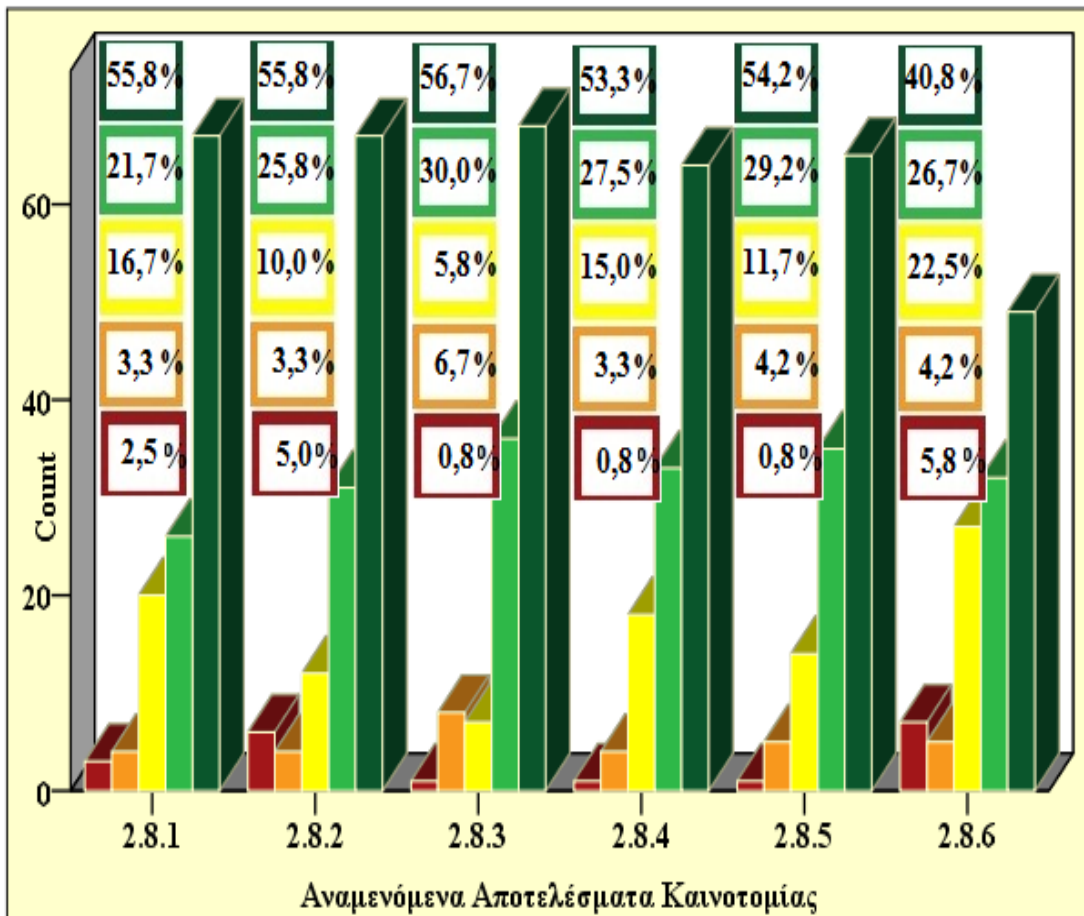
Πίνακας 2.8
Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας

Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας		Συχνότητα	Ποσοστό %
2.8.1: Αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών	Διαφωνώ απόλυτα	3	2,5
	Μάλλον διαφωνώ	4	3,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	20	16,7
	Μάλλον συμφωνώ	26	21,7
	Συμφωνώ απόλυτα	67	55,8
2.8.2: Είσοδος σε νέες αγορές	Διαφωνώ απόλυτα	6	5,0
	Μάλλον διαφωνώ	4	3,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	12	10,0
	Μάλλον συμφωνώ	31	25,8
	Συμφωνώ απόλυτα	67	55,8
2.8.3: Αύξηση του μεριδίου της αγοράς	Διαφωνώ απόλυτα	1	0,8
	Μάλλον διαφωνώ	8	6,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	7	5,8
	Μάλλον συμφωνώ	36	30,0
	Συμφωνώ απόλυτα	68	56,7
2.8.4: Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών	Διαφωνώ απόλυτα	1	0,8
	Μάλλον διαφωνώ	4	3,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	18	15,0
	Μάλλον συμφωνώ	33	27,5
	Συμφωνώ απόλυτα	64	53,3
2.8.5: Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών	Διαφωνώ απόλυτα	1	0,8
	Μάλλον διαφωνώ	5	4,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	14	11,7
	Μάλλον συμφωνώ	35	29,2
	Συμφωνώ απόλυτα	65	54,2
2.8.6: Μείωση του συνολικού κόστους	Διαφωνώ απόλυτα	7	5,8
	Μάλλον διαφωνώ	5	4,2

Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας		Συχνότητα	Ποσοστό %
ανά παραγόμενη μονάδα	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	27	22,5
	Μάλλον συμφωνώ	32	26,7
	Συμφωνώ απόλυτα	49	40,8

Διάγραμμα 2.8

Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας

Απαντήσεις

- Διαφωνώ απόλυτα
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

- 2.8.1: Αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών
- 2.8.2: Είσοδος σε νέες αγορές
- 2.8.3: Αύξηση του μεριδίου της αγοράς
- 2.8.4: Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών
- 2.8.5: Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών
- 2.8.6: Μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα

2.9 Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις

Σχετικά με τις πηγές πληροφοριών για τις καινοτόμες επιχειρήσεις το 48,3% των επιχειρηματιών του νομού Θεσπρωτίας, θεωρεί πάρα πολύ σημαντική πηγή πληροφόρησης τους ίδιους τους πελάτες, το 46,7% τα συνέδρια και τις εκθέσεις, το 38,3% τα ερευνητικά ιδρύματα, το 37,5% τους συμβούλους, το 37,5% τους προμηθευτές, το 35,8% το επιμελητήριο, το 35,0% τις εσωτερικές πηγές, το 32,5% τα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ, το 30,0% τα επιστημονικά περιοδικά και το 30,0% τους ανταγωνιστές.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι απόψεις των επιχειρηματιών σχετικά με τις πηγές πληροφόρησης για τις καινοτόμες επιχειρήσεις.

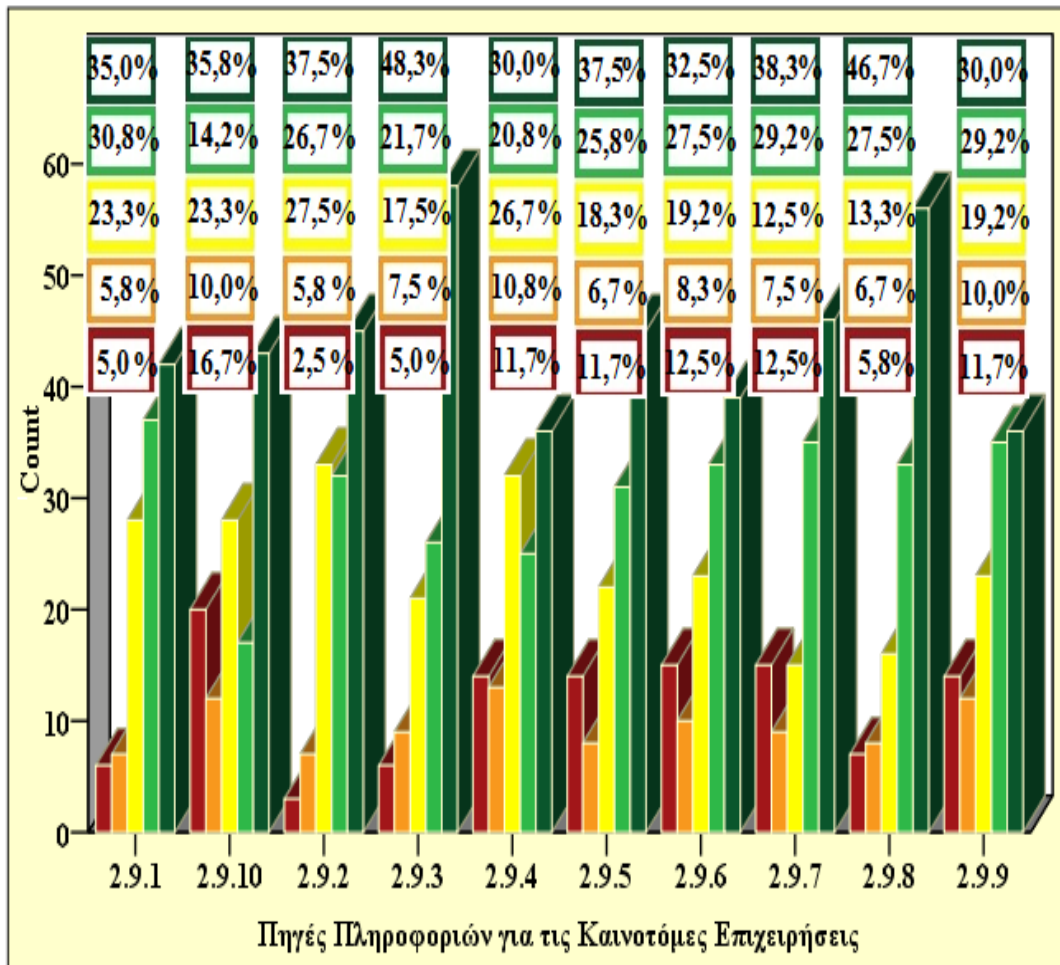
Πίνακας 2.9
Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις

Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό %	
2.9.1: Εσωτερικές πηγές	Καθόλου σημαντική	6	5,0
	Λίγο σημαντική	7	5,8
	Αρκετά σημαντική	28	23,3
	Πολύ σημαντική	37	30,8
	Πάρα πολύ σημαντική	42	35,0
2.9.2: Προμηθευτές	Καθόλου σημαντική	3	2,5
	Λίγο σημαντική	7	5,8
	Αρκετά σημαντική	33	27,5
	Πολύ σημαντική	32	26,7
	Πάρα πολύ σημαντική	45	37,5
2.9.3: Πελάτες	Καθόλου σημαντική	6	5,0
	Λίγο σημαντική	9	7,5
	Αρκετά σημαντική	21	17,5
	Πολύ σημαντική	26	21,7
	Πάρα πολύ σημαντική	58	48,3
2.9.4: Ανταγωνιστές	Καθόλου σημαντική	14	11,7
	Λίγο σημαντική	13	10,8
	Αρκετά σημαντική	32	26,7
	Πολύ σημαντική	25	20,8
	Πάρα πολύ σημαντική	36	30,0
2.9.5: Σύμβουλοι	Καθόλου σημαντική	14	11,7
	Λίγο σημαντική	8	6,7
	Αρκετά σημαντική	22	18,3
	Πολύ σημαντική	31	25,8
	Πάρα πολύ σημαντική	45	37,5
2.9.6: Πανεπιστήμια – ΤΕΙ	Καθόλου σημαντική	15	12,5

Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις		Συχνότητα	Ποσοστό %
	Λίγο σημαντική	10	8,3
	Αρκετά σημαντική	23	19,2
	Πολύ σημαντική	33	27,5
	Πάρα πολύ σημαντική	39	32,5
2.9.7: Ερευνητικά Ιδρύματα	Καθόλου σημαντική	15	12,5
	Λίγο σημαντική	9	7,5
	Αρκετά σημαντική	15	12,5
	Πολύ σημαντική	35	29,2
	Πάρα πολύ σημαντική	46	38,3
2.9.8: Συνέδρια – Εκθέσεις	Καθόλου σημαντική	7	5,8
	Λίγο σημαντική	8	6,7
	Αρκετά σημαντική	16	13,3
	Πολύ σημαντική	33	27,5
	Πάρα πολύ σημαντική	56	46,7
2.9.9: Επιστημονικά Περιοδικά	Καθόλου σημαντική	14	11,7
	Λίγο σημαντική	12	10,0
	Αρκετά σημαντική	23	19,2
	Πολύ σημαντική	35	29,2
	Πάρα πολύ σημαντική	36	30,0
2.9.10: Επιμελητήριο	Καθόλου σημαντική	20	16,7
	Λίγο σημαντική	12	10,0
	Αρκετά σημαντική	28	23,3
	Πολύ σημαντική	17	14,2
	Πάρα πολύ σημαντική	43	35,8

Διάγραμμα 2.9

Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις

- Απαντήσεις
- Καθόλου σημαντική
 - Λίγο σημαντική
 - Αρκετά σημαντική
 - Πολύ σημαντική
 - Πάρα πολύ σημαντική
- 2.9.1: Εσωτερικές πηγές
 - 2.9.10: Επιμελητήριο
 - 2.9.2: Προμηθευτές
 - 2.9.3: Πελάτες
 - 2.9.4: Ανταγωνιστές
 - 2.9.5: Σύμβουλοι
 - 2.9.6: Πανεπιστήμια – ΤΕΙ
 - 2.9.7: Ερευνητικά Ιδρύματα
 - 2.9.8: Συνέδρια – Εκθέσεις
 - 2.9.9: Επιστημονικά Περιοδικά

2.10 Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση

Όσον αφορά την επίτευξη της καινοτομίας από την επιχείρηση, κατά την τελευταία τριετία, το 68,3% των επιχειρηματιών αναφέρει ότι η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργίας της, το 64,2% ότι υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα/υπηρεσίες, το 63,3% ότι υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα διατίθενται στην αγορά, το 60,0% ότι τα προϊόντα / υπηρεσίες τους θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό και το 53,3% ότι έχει αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της.

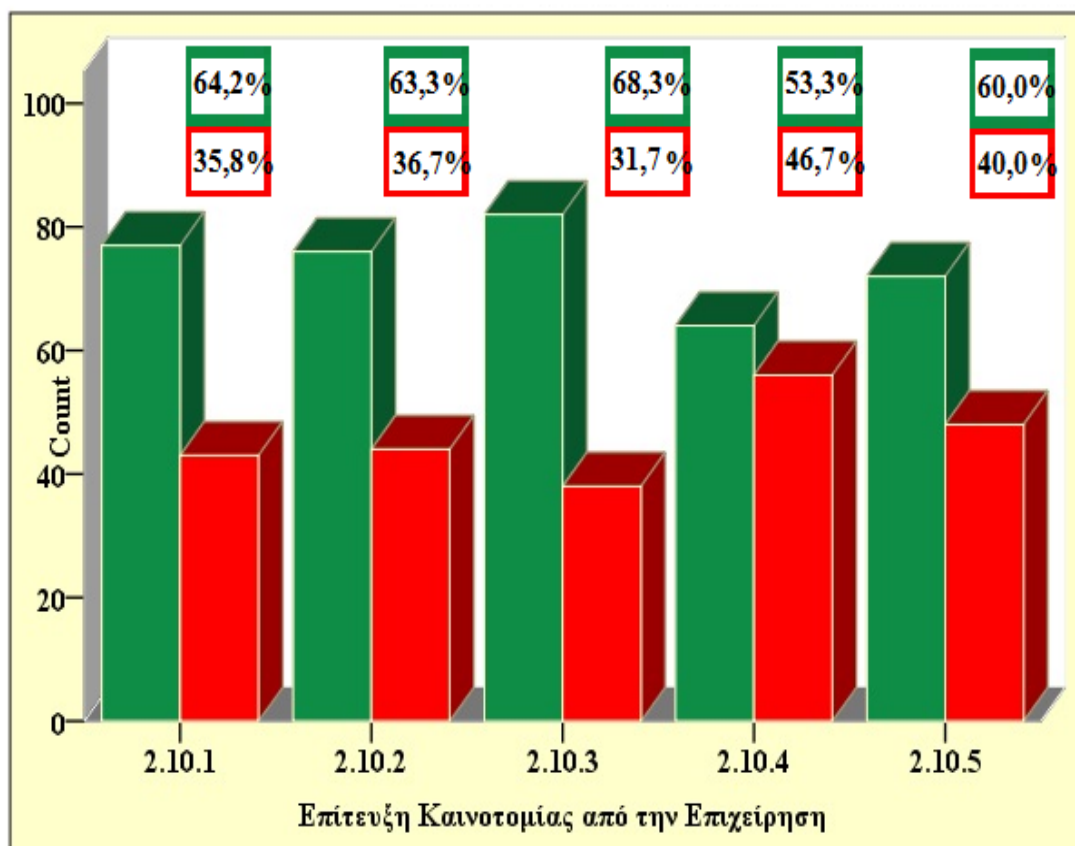
Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι απόψεις των επιχειρηματιών σχετικά με την επίτευξη της καινοτομίας από την επιχείρησή τους.

Πίνακας 2.10
Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση

Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση		Συχνότητα	Ποσοστό %
2.10.1: Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα / υπηρεσίες;	NAI	77	64,2
	OXI	43	35,8
2.10.2: Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα διατίθενται στην αγορά;	NAI	76	63,3
	OXI	44	36,7
2.10.3: Η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργίας της;	NAI	82	68,3
	OXI	38	31,7
2.10.4: Έχει αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της;	NAI	64	53,3
	OXI	56	46,7
2.10.5: Τα προϊόντα / υπηρεσίες σας θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό;	NAI	72	60,0
	OXI	48	40,0

Διάγραμμα 2.10

Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση

Απαντήσεις

■ NAI
■ OXI

2.10.1: Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα / υπηρεσίες;

2.10.2: Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα διατίθενται στην αγορά;

2.10.3: Η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργίας της;

2.10.4: Έχει αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της;

2.10.5: Τα προϊόντα / υπηρεσίες σας θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό;

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ

Οι επιχειρηματίες του Ν. Θεσπρωτίας, σύμφωνα με τις απαντήσεις που έδωσαν στα ερωτήματα του ερωτηματολογίου, πιστεύουν ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα παρεμποδίζεται περισσότερο από τη γενικότερη κατάσταση που επικρατεί στην οικονομία (το πρόβλημα της ρευστότητας, έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις, οικονομική κρίση), και λιγότερο από τα κλασικά προβλήματα που παρατηρούνται σε όλες τις εποχές (γραφειοκρατία επιδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων και δημόσιων υπηρεσιών, δυσκολία στη λήψη δανείων, έλλειψη ικανών υπαλλήλων και συνεργάσιμων προμηθευτών).

Πιστεύουν, ότι για να αναπτυχθεί μια επιχειρηματική δραστηριότητα, ο επιχειρηματίας θα πρέπει να διαθέτει την ικανότητα της λήψης αποφάσεων, η επιχείρηση να έχει την ικανότητα να παράγει καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες σε σχέση με τους ανταγωνιστές, θα πρέπει να υπάρχει αρμονική επικοινωνία με τους πελάτες, ώστε η επιχείρηση να ικανοποιεί τις ανάγκες των πελατών, ενώ αναγκαία θεωρούν τα προσόντα και τις δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού. Επίσης αναφέρουν ότι, η ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας έγκειται στην ικανότητα του επιχειρηματία σχετικά με τη διαχείριση του κινδύνου και στην ικανότητα της επιχείρησης να παράγει αρμονικές σχέσεις με τους προμηθευτές καθώς επίσης και παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος από τους ανταγωνιστές.

Οι επιχειρηματίες για να βελτιώσουν την ανταγωνιστική θέση της επιχείρησής τους πιστεύουν ότι, κατά προτεραιότητα πρέπει να βελτιώσουν, την ποιότητα των προϊόντων και τις στρατηγικές προώθησης αυτών στους πελάτες, την εκπαίδευση-κατάρτιση του προσωπικού, να επεκταθούν σε νέες αγορές, να επενδύσουν σε νέες τεχνολογίες, να αξιοποιήσουν τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα και οι ενέργειές τους να έχουν μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία. Η συνεχόμενη μείωση των τελευταίων ετών της κερδοφορίας δεν επιτρέπει την παραπέρα μείωση των περιθωρίων του κέρδους τους. Παρ' όλα αυτά πιστεύουν ότι πρέπει να γίνει μείωση του κόστους παραγωγής, βελτίωση των σχέσεων με τους προμηθευτές και μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης.

Όσον αφορά τους λόγους που ανέλαβαν την επιχειρηματική δραστηριότητα, οι περισσότεροι επιχειρηματίες αναφέρουν ότι ήταν ο καλύτερος τρόπος για να αξιοποιήσουν τα προσόντα και τις γνώσεις τους, να αποκτήσουν μεγαλύτερα

εισοδήματα απ' ότι ένας υπάλληλος. Επιπλέον ανάμεσα στους σημαντικούς λόγους αναφέρουν την ευελιξία ρύθμισης των ωρών και των συνθηκών εργασίας, την επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης και τέλος ότι ήταν η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση.

Σχετικά με την αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησης, οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους περισσότερους επιχειρηματίες ήταν συγκρατημένες, ενώ πολύ λίγοι ήταν εκείνοι που ισχυρίστηκαν ότι η επιχείρησή τους είχε ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς, ήταν πιο επικερδής και αναπτυσσόταν πιο γρήγορα σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου τους.

Ως βασικό παράγοντα που δυσχεραίνει την επίτευξη των καινοτόμων δράσεων, η πλειοψηφία των επιχειρηματιών αναφέρει την έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων. Εξίσου σημαντικούς παράγοντες θεωρούν το υψηλό κόστος της καινοτομίας, την έλλειψη των απαραίτητων υποδομών, την αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες, την έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού, τον υψηλό κίνδυνο αποτυχίας, την έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών και τη δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας.

Στους παράγοντες που συμβάλλουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων, με σειρά προτεραιότητας, αναφέρουν τη δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων, το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις, τη συνεχή επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού, τον έντονο ανταγωνισμό στον κλάδο, την ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών, τη συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις, τη συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις και την πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό.

Με την ανάληψη καινοτόμων δράσεων αισιοδοξούν ότι θα αυξηθεί το μερίδιο της αγοράς, θα έχουν είσοδο σε νέες αγορές, θα αυξηθεί η γκάμα των προϊόντων ή των υπηρεσιών, θα βελτιωθεί η ευελιξία της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών καθώς και η ποιότητα των προϊόντων ή των υπηρεσιών και ότι θα υπάρξει μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα.

Ως πολύ σημαντικές πηγές πληροφόρησης, για την επίτευξη του σκοπού των καινοτόμων δράσεων, θεωρούν τους πελάτες, τα συνέδρια, τις εκθέσεις, τα ερευνητικά ιδρύματα, τους συμβούλους, τους προμηθευτές, το επιμελητήριο, άλλες εσωτερικές πηγές, τα Πανεπιστήμια-ΤΕΙ, τα επιστημονικά περιοδικά και τους ανταγωνιστές.

Οι επιχειρηματίες του Ν. Θεσπρωτίας έχουν συνειδητοποιήσει ότι για την επίτευξη των καινοτόμων δράσεων της επιχείρησής τους, απαιτείται αναδιοργάνωση του τρόπου λειτουργίας της επιχείρησης, σημαντική αλλαγή στον τρόπο που παράγουν και διαθέτουν τα προϊόντα/υπηρεσίες στην αγορά, ώστε τα προϊόντα/υπηρεσίες τους να θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό και ότι επιπλέον επιβάλλεται να γίνει σημαντική αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο η επιχείρηση συνεργάζεται με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου διαπιστώνεται ότι οι επιχειρηματίες του Ν. Θεσπρωτίας έχουν συνειδητοποιήσει πως για να επιβιώσει η επιχείρησή τους θα πρέπει να συμβιβαστούν με τις απαιτήσεις των καιρών. Η παραγωγή νέων ιδεών και η έξυπνη εκμετάλλευσή τους δημιουργεί σημαντικές ευκαιρίες και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Οι επιχειρήσεις που θέλουν να επενδύσουν στην καινοτομία πρέπει να προσελκύουν και να διατηρούν προσοντούχο προσωπικό, δίνοντας έμφαση στη δημιουργική σκέψη και στη δυνατότητα διαμόρφωσης προϊόντων και υπηρεσιών.

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας πιστεύουμε ότι επιτεύχθηκε ο σκοπός της μελέτης αυτής και εξήχθησαν χρήσιμα συμπεράσματα για την επιχειρηματικότητα και καινοτομία του Ν. Θεσπρωτίας. Αισιοδοξούμε ότι η εργασία αυτή θα συμβάλλει στη βελτίωση και μελλοντική ανάπτυξη της οικονομίας του νομού και γενικότερα της Ελλάδας και ότι τα αποτελέσματά της δύναται να φανούν χρήσιμα: α) στην επιστήμη, διότι η μελέτη αυτή αποσκοπεί να συμβάλλει στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας, β) στον επιχειρηματικό κόσμο, αισιοδοξώντας ότι η έρευνα ίσως αποβεί χρήσιμη, όταν ληφθεί υπόψη ότι η βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησης προωθείται με τη βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων, των σχέσεων με τους προμηθευτές, του κόστους παραγωγής προς τα κάτω, της κατάρτισης και εκπαίδευσης του προσωπικού, με την αξιοποίηση της τεχνολογίας και των επιδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων, γ) στην επιστημονική έρευνα, ελπίζοντας ότι θα προκαλέσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διερεύνηση περιοχών που δεν καλύπτει η παρούσα έρευνα, δ) στα πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας, τα αποτελέσματα των οποίων μπορούν να συντελέσουν στην προαγωγή της οικονομίας με την ενημέρωση των μελλοντικών επιχειρηματιών σχετικά με το πώς θα μπορούσε μια επιχείρηση να γίνει πιο ανταγωνιστική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

▪ Ελληνική βιβλιογραφία

- Βλάχου Χ., «Εμπειρική προσέγγιση της διαδραστικής σχέσης μεταξύ επιχειρηματικότητας και ποιότητας ζωής στον αγροτικό χώρο», Τμήμα Γεωπονίας της Σχολής Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Διδακτορική Διατριβή, Θεσσαλονίκη 2016.
- Γκαγκάτσιος Ι., «Καινοτομία – Επιχειρηματικότητα – Επιχειρήσεις», εκδ. Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ) Αθήνα 2008.
- Ιωαννίδης Σ. και Γιωτόπουλος Ι., «Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2013-2014: Η δυναμική της νεανικής επιχειρηματικότητας», ΙΟΒΕ, Μάρτιος 2015.
- Κακούρης Α., «Καινοτομία-Επιχειρηματικότητα-Διοίκηση Επιχειρήσεων», Εκπαιδευτικό υλικό για τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης, 2014.
- Κάλφα Σ., «Πότε μια επιχείρηση είναι πολύ μικρή, μικρή και πότε είναι μεσαία επιχείρηση», 28 Νοεμβρίου 2017.
- Καρβούνης Σ., «Διαχείριση Τεχνολογίας και καινοτομίας», εκδ. Σταμούλης, Αθήνα 1995. Κορρές Γ., «Επιχειρηματικότητα και Ανάπτυξη», Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα 2015.
- Κριεμάδης Θ., «Επιχειρηματικότητα & Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών», εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη ΑΕΒΕ, Αθήνα 2011.
- Λαμπρόπουλος Π., «Εγχειρίδιο επιχειρηματικότητας: Οργάνωση, διαχείριση ατομικών και μικρών επιχειρήσεων», έκδ. δ', εκδ. Προπομπός, Αθήνα 2005.
- Λιούκας Σ., «Καινοτομώ Επιχειρώ», εκδ. ΟΠΑ, Αθήνα 2013.
- Μαραβέγιας Ν., *Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία. Από τη Θεωρία στην Πράξη*, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 2012.
- Πετράκης Π., «Επιχειρηματικότητα», εκδ. Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 2004.
- Σαμαρά Ε., «Σημειώσεις του μαθήματος: innovation», Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, (χ.χ.).
- Σουρλαντζή Α., «Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία-Οικογενειακές επιχειρήσεις», Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς, Πειραιάς 2012.
- Σταυρουλάκης Δ., «Διοίκηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων», Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του ΑΕΙ Πειραιά.

▪ **Ξένη και Μεταφρασμένη Βιβλιογραφία**

Camagni R. και Capello R., «*Innovation and performance of SME's in Italy: the relevance of spatial aspects*», in *Innovation, Networks and Localities*, Fischer, M. et al, Springer, Berlin-Heidelberg-NY 1999.

Clamp C. και Alhamis I., «*Social Entrepreneurship in the Mondragon Co-operation and the Challenges of Successful Replication*», *The Journal of Entrepreneurship*, 2010.

Dollinger M., *Entrepreneurship Strategy and Resources*, 2nd ed., Prentice Hall, USA. 1999.

Fagerberg J., *Innovation: A guide to the literature*’, in *The Oxford Handbook of Innovation*, Fagerberg, J., Mowery, D. & Nelson, R. (eds), Oxford University Press, New York 2005.

Neely A. και Hii J., «*Innovation and Business Performance: a literature review*, *The Judge Institute of Management Studies*», University of Cambridge 1998.

OECD, «*Fostering Entrepreneurship, the OECD jobs strategy*», Paris 1998.

OECD, «*Women's Entrepreneurship: Issues and Policies*», Background report prepared for OECD Conference on SMEs, Istanbul 2005.

Porter M., «*The competitive advantage of nations*», USA, 1990.

Storey D., Greene F., Χασσίδ Ι., Φαφαλιού Ειρ., «*Επιχειρηματικότητα για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις*», (μετάφραση: Γιάννης Σιδέρης) εκδ. Κριτική, Αθήνα 2011.

ΠΗΓΕΣ

- **Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας**

I.O.B.E (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών), «Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας 2017-2018: Λιγότερα νέα εγχειρήματα, βελτίωση στις προοπτικές απασχόλησης», Νοέμβριος 2018.

- **Πηγές διαδικτύου**

http://www.stt.aegean.gr/en/download/doc_view/89-applied-econometry.raw?tmpl=component

http://iobe.gr/docs/research/RES_02_01012015_REP_GR.pdf

<http://kdvm.gr/Media/Default/Pdf%20enotites/1.1.pdf>

<http://www.bms-sa.gr/kainotomia-orismos.aspx>

<https://el.wikibooks.org/wiki>

<https://www.atlasconsulting.gr>

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΕΒΕΖΑ 2019

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΘΕΩΡΙΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΕΒΕΖΑ 2019

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ- ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ

1.1 Η έννοια και οι ορισμοί της επιχειρηματικότητας

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί σημαντική συνιστώσα του οικονομικού συστήματος και οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας. Θεωρείται βασικός παράγοντας της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της οικονομίας. Ως έννοια δύσκολα μπορεί να οριοθετηθεί με αυστηρούς περιορισμούς.

Στη θεώρηση του Joseph Schumpeter (1942) η επιχειρηματικότητα είναι στενά συνδεδεμένη με την καινοτομία και ο επιχειρηματίας είναι εκείνος ο οποίος θα σπρώξει την οικονομία πέρα από το σημείο ισορροπίας μέσω της δημιουργικής καταστροφής/καινοτομικής δραστηριότητας. Κύριο χαρακτηριστικό του επιχειρηματία, κατά τον Knight (1921), είναι η ριψοκίνδυνη συμπεριφορά του με την επένδυση κεφαλαίων σε εγχειρήματα υψηλού ρίσκου.⁴

Οι D. Sexton και N. Bowman-Upton (1991) προσδιορίζουν την επιχειρηματικότητα ως «τη διαδικασία του εντοπισμού ευκαιριών μέσα σε μια αγορά, της οργάνωσης των πόρων προκειμένου να γίνει εκμετάλλευση αυτών των ευκαιριών και του κατάλληλου συνδυασμού των ενεργειών και των πόρων προκειμένου να γίνει

⁴ Σ. Λιούκας, «Καινοτομώ Επιχειρώ», εκδ. ΟΠΑ, Αθήνα 2013, σ.σ. 17-18.

αξιοποίηση των ευκαιριών με τον ελάχιστο δυνατό χρηματοοικονομικό κίνδυνο για μακροχρόνιο προσωπικό όφελος/κέρδος». ⁵

Ο Marc J. Dollinger (1999) αναφέρει ότι «η επιχειρηματικότητα είναι η δημιουργία καινοτόμου οικονομικής οργάνωσης (ή δικτύου οργανώσεων) με σκοπό το κέρδος ή την ανάπτυξη σε περιβάλλον ρίσκου και αβεβαιότητας». ⁶

Το Παγκόσμιο Παρατηρητήριο ορίζει την επιχειρηματικότητα ως «κάθε προσπάθεια για δημιουργία μιας νέας επιχείρησης ή νέου εγχειρήματος, όπως η αυτοαπασχόληση, η οργάνωση μιας νέας εταιρείας, ή ακόμα και η επέκταση μιας υπάρχουσας επιχείρησης, από ένα άτομο, μια ομάδα ή από υπάρχουσες επιχειρήσεις». ⁷

1.1.1 Τα είδη και οι μορφές της επιχειρηματικότητας

Όσον αφορά τα είδη της επιχειρηματικότητας υπάρχει διάσταση απόψεων.

Ο Π. Πετράκης κάνει αναφορά για δύο είδη επιχειρηματικότητας: α) την επιχειρηματικότητα που προκύπτει από την ήδη υφιστάμενη επιχείρηση και αποκαλείται «ενδοεπιχειρηματικότητα» και β) την επιχειρηματικότητα που η δημιουργία και η ανάπτυξη της νέας επιχείρησης αφορά ένα μεμονωμένο άτομο, τον επιχειρηματία, το οποίο δημιουργεί νέα αξία. ⁸

Οι C. Clamp και I. Alhamis διακρίνουν την επιχειρηματικότητα σε παραδοσιακή και κοινωνική. Η πρώτη σχετίζεται με τον παραδοσιακό επιχειρηματία ο οποίος αναλαμβάνει το ρίσκο του κινδύνου για την ανάπτυξη της επιχειρηματικής του δραστηριότητας με όφελος το προσωπικό κέρδος και η δεύτερη αφορά τους επιτυχημένους επιχειρηματίες που αντιλαμβάνονται τη σημαντικότητα της χρήσης όλων των πόρων της επιχείρησης ικανοποιώντας τόσο τις προσδοκίες των επενδυτών όσο και του κοινωνικού συνόλου. ⁹

Ο Lester Carl Thurow κάνει αναφορά για τεχνολογική, γεωγραφική και κοινωνιολογική επιχειρηματικότητα. Η τεχνολογική έχει σχέση με την εισαγωγή στην

⁵ Γ. Κορρές, «*Επιχειρηματικότητα και Ανάπτυξη*», Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα 2015, σ. 154 και στο: http://www.stt.aegean.gr/en/download/doc_view/89-applied-econometry.raw?tmpl=component.

⁶ Marc J. Dollinger *Entrepreneurship Strategy and Resources*, 2nd ed., Prentice Hall, USA. 1999, p. 4.

⁷ Σ. Λιούκας, (2013) ό.π., σ. 18.

⁸ Π. Πετράκης, «*Επιχειρηματικότητα*», εκδ. Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 2004.

⁹ C. Clamp και I. Alhamis, «*Social Entrepreneurship in the Mondragon Co-operation and the Challenges of Successful Replication*», *The Journal of Entrepreneurship*, 2010, σ.σ.168-169.

αγορά νέων τεχνολογιών, με τη μορφή νέων προϊόντων ή νέων διαδικασιών παραγωγής παλαιότερων προϊόντων, η γεωγραφική με τη μετακίνηση των τεχνολογικών επιτευγμάτων από τον έναν τόπο στον άλλον και η κοινωνιολογική με τους νέους τρόπους προώθησης και προβολής των παλαιών προϊόντων.¹⁰

Η γυναικεία επιχειρηματικότητα, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, αναφέρεται σε ιδιοκτήτρια/ες επιχειρήσεως/ων, που η επιχειρηματική δραστηριότητα ακολουθεί, τις εξής προϋποθέσεις: α) γυναικεία συμμετοχή στο κεφάλαιο σε ποσοστό τουλάχιστον 51% και β) οι ενέργειες που σχετίζονται με τις στρατηγικές και την ανάπτυξη της επιχείρησης λαμβάνονται από την/τις ιδιοκτήτρια/ες της/των επιχειρήσεως/ων.¹¹

Η επιχειρηματικότητα ανάγκης αναφέρεται στην ανάληψη της επιχειρηματικής δραστηριότητας από ένα άτομο λόγω του ότι αδυνατούσε να βρει άλλη απασχόληση που θα το ικανοποιούσε και θα του εξασφάλιζε το βιοπορισμό του. Αντιθέτως, η επιχειρηματική δραστηριότητα αναφέρεται σε άτομα που εισέρχονται στον επιχειρηματικό στίβο για να εκμεταλλευθούν μια ευκαιρία που έχουν ανακαλύψει, κάτι το οποίο είναι –πρώτα και κύρια για τους ίδιους- ανεξάρτητο από τη δυνατότητά τους να εξασφαλίσουν μισθωτή απασχόληση.¹²

1.1.2 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα επιχειρηματικότητας

Ο επιχειρηματίας με την ανάληψη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας αποκτά υλικά και άυλα αγαθά. Τα υλικά αγαθά σχετίζονται με τα οικονομικά κέρδη που άλλοτε είναι μεγαλύτερα και άλλοτε μικρότερα. Τα άυλα αγαθά είναι περισσότερα και έχουν μεγαλύτερη αξία από τα υλικά. Τέτοια είναι: α) η ικανοποίηση που νιώθει το άτομο με την ανάληψη της επιχειρηματικής δραστηριότητας, β) είναι αφεντικό και παίρνει ο ίδιος τις αποφάσεις που σχετίζονται με τη διοίκηση και λειτουργία της επιχείρησης, γ) μέσα από την επιχειρηματική του δραστηριότητα του δίνεται η ευκαιρία και η δυνατότητα να αναδείξει και να εφαρμόσει τις ιδέες του, σε αντίθεση με έναν υπάλληλο, δ) νιώθει εργασιακή

¹⁰ Α. Σουρλαντζή, «*Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία-Οικογενειακές επιχειρήσεις*», Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς, Πειραιάς 2012, σ.σ. 23-24

¹¹ OECD, «*Women's Entrepreneurship: Issues and Policies*», Background report prepared for OECD Conference on SMEs, Istanbul 2005.

¹² Σ. Ιωαννίδης και Ι. Γιωτόπουλος, «*Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2013-2014: Η δυναμική της νεανικής επιχειρηματικότητας*», IOBE, Μάρτιος 2015, σ. 87, στο: http://iobe.gr/docs/research/RES_02_01012015_REP_GR.pdf. Θ. Κριεμάδης, «*Επιχειρηματικότητα & Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών*», εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη ΑΕΒΕ, Αθήνα 2011, σ. 12.

ασφάλεια και δε ζει με το φόβο της απώλυσης από τον εργοδότη του που ίσως να τον έκρινε μη παραγωγικό, ε) νιώθει κοινωνική καταξίωση και αισθάνεται επιτυχημένος στην περιοχή που δραστηριοποιείται, στ) του δίνεται η ευκαιρία και η δυνατότητα να εκμεταλλευτεί αδρανείς τοπικούς πόρους, να καλύψουν και να εξυπηρετήσουν εξατομικευμένες ανάγκες πελατών και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας και απασχόλησης, καθώς επίσης να προωθήσουν τα προϊόντα τους και τις υπηρεσίες στις τοπικές αγορές και τέλος ζ) έχει θετική επίδραση στο κοινωνικό σύνολο και στην οικονομία της χώρας.¹³

Όσον αφορά τα μειονεκτήματα της επιχειρηματικότητας αυτά είναι: α) η ανάληψη κινδύνου με πιθανότητα κέρδους ή ζημίας, β) οι πολλές ώρες εργασίας, κυρίως κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης, γ) η οικονομική αβεβαιότητα σε σχέση με τις εισπράξεις, τα έξοδα και τα έσοδα της επιχείρησης, δ) η αποκλειστική ευθύνη του επιχειρηματία στις αποφάσεις που λαμβάνει και δύναται να επηρεάσει θετικά ή αρνητικά τη λειτουργία και τη βιωσιμότητα της επιχείρησης, ε) ο ανταγωνισμός, που καθιστά τον επιχειρηματία να βρίσκεται σε διαρκή ετοιμότητα ώστε η επιχείρησή του να παρέχει τον καλύτερο συνδυασμό ποιότητας και τιμής προϊόντων/υπηρεσιών σε σχέση με τους ανταγωνιστές, στ) η απογοήτευση της αποτυχίας της επένδυσης και ζ) οι κοινωνικές συνέπειες της επιχειρηματικότητας που οφείλονται κυρίως στην κακή χρήση ή στην έλλειψη πόρων που παρεμποδίζουν την επιχείρηση να εξελιχθεί κοινωνικά και οικονομικά, στο υψηλό λειτουργικό και παραγωγικό κόστος, στην έλλειψη εξειδικευμένων στελεχών, στο σκληρό ανταγωνισμό, και στην αδυναμία λήψης μακροχρόνιων δανείων.¹⁴

1.2 Η έννοια και ο ορισμός της επιχείρησης

Ως επιχείρηση νοείται κάθε οικονομική μονάδα, με μόνιμο συνδυασμό συντελεστών παραγωγής, που είναι αυτοτελής, απευθύνεται σε άγνωστο καταναλωτικό κοινό και διαμορφώνεται σε ορισμένο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον χαρακτηριζόμενο από τη χρηματική αποτίμηση και αποσκοπεί στο κέρδος.¹⁵

¹³ Θ. Κριεμάδης, (2011), ό.π., σ.σ. 8-9.

¹⁴ Στο ίδιο, σ.σ. 9-10.

¹⁵ Βικιπαίδεια, λ. «Επιχείρηση» στο: <https://el.wikipedia.org/wiki>.

Σύμφωνα με τον γενικευμένο και απλοϊκό ορισμό που δίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «επιχείρηση θεωρείται κάθε μονάδα ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα».¹⁶

1.2.1 Διακρίσεις επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις με βάση το αντικείμενο δράσης χαρακτηρίζονται σε επιχειρήσεις πρωτογενούς παραγωγής, σε επιχειρήσεις παραγωγής ή μεταποίησης ή μετασχηματισμού (βιομηχανίες, βιοτεχνίες), σε επιχειρήσεις γενικού εμπορίου ή εμπορικές, σε ασφαλιστικές, παροχής υπηρεσιών, τραπεζικές και μεταφοράς (χερσαίες, θαλάσσιες και εναέριας). Σε σχέση με το φορέα τους διακρίνονται σε ιδιωτικές, δημόσιες και μικτές, ενώ ως προς τη νομική μορφή τους είναι ατομικές, εταιρικές όπως Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.), Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.), Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.), Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.), Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρεία (Α.Ν.Ε.), Συνεταιρισμός, Συμπλοιοκτησία, Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (Ι.Κ.Ε.), Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (ΚΟΙΝ.Σ.Ε.Π.) ή άλλης μορφής όπως Κομματικές Επιχειρήσεις, Ποδοσφαιρικές Ανώνυμες Επιχειρήσεις (Π.Α.Ε.) και Καλαθοσφαιρικές Ανώνυμες Επιχειρήσεις (Κ.Α.Ε.).¹⁷ Η κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων με βάση το μέγεθος της επιχείρησης εξαρτάται από δύο διαφορετικούς παράγοντες: α) τον αριθμό των απασχολούμενων και β) τον ετήσιο κύκλο εργασιών (τζίρος) ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού.¹⁸

Βάσει των κριτηρίων αυτών, ορισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ορίζεται στη Σύσταση της Επιτροπής του 2003/361/ΕΚ. Στην κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων ανήκουν οι επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους και ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ. Στην κατηγορία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ορίζεται: α) ως μικρή επιχείρηση, η επιχείρηση που απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζόμενους και ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια ευρώ, β) ως πολύ μικρή επιχείρηση, η επιχείρηση που απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζόμενους και ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του

¹⁶ Σ. Λιούκας, (2013) ό.π., σ. 18.

¹⁷ Βικιπαίδεια, λ. «Επιχείρηση», ό.π..

¹⁸ Σ. Λιούκας, (2013) ό.π., σ. 18.

ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια ευρώ και γ) ως μεσαία επιχείρηση, η επιχείρηση που απασχολεί από 50 έως 249 εργαζόμενους και ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού κυμαίνεται από 10 έως 43 εκατομμύρια ευρώ.¹⁹

1.3 Η έννοια, ο ορισμός και το προφίλ του επιχειρηματία

Στη διεθνή ορολογία, ο όρος «entrepreneu», στα ελληνικά «επιχειρηματίας», προέρχεται από το γαλλικό ρήμα “entreprendre” που σημαίνει αναλαμβάνω. Ο πρώτος ορισμός δόθηκε το 1816 από τον Jean-Baptiste Say κατά τον οποίον «ο επιχειρηματίας μεταφέρει οικονομικούς πόρους από περιοχές χαμηλής απόδοσης σε περιοχές υψηλής απόδοσης».²⁰ Ο Richard Cantillon τον χαρακτηρίζει ως «το ενδιάμεσο πρόσωπο ανάμεσα στους ιδιοκτήτες γης και τους εργάτες και διαχειρίζεται την παραγωγή των προϊόντων». Ο Nicolas Baudeau αναφέρει ότι ο επιχειρηματίας καινοτομεί μέσω της εφεύρεσης και της εφαρμογής νέων τεχνικών, πετυχαίνοντας ταυτόχρονη μείωση του κόστους και της αύξησης κέρδους. Ο Jeremy Bentham θεωρεί ότι ο επιχειρηματίας καινοτομεί μέσω του διαχειριστικού του ρόλου (μάνατζερ) εφαρμόζοντας νέες διοικητικές καινοτομίες. Ο Johann Heinrich von Thünen πιστεύει ότι ο επιχειρηματίας μέσω της ιδιαίτερης ευφυΐας του καινοτομεί και διασφαλίζει το κεφάλαιό του, αποτρέποντας κάθε επιχειρηματική ζημία. Ο Gustav von Schmoller θεωρεί ότι ο επιχειρηματίας καινοτομεί λειτουργώντας ως μάνατζερ και χρησιμοποιώντας νέα επιχειρηματικά σχέδια (project).²¹

Οι Werner Sombart και Max Weber υποστηρίζουν ότι «ο επιχειρηματίας καινοτομεί ασκώντας επιρροή στους οργανισμούς και επιφέροντας τις απαραίτητες αλλαγές με σκοπό την αποφυγή της στασιμότητας και την εξέλιξη στις επιχειρηματικές του κινήσεις.

Ο Joseph Schumpeter (1934) πιστεύει ότι ο «επιχειρηματίας καινοτομεί αντιλαμβανόμενος τη νέα πληροφορία δημιουργώντας αγαθά καλύτερης ποιότητας, εισάγοντας νέες παραγωγικές εργασίες, ανοίγοντας νέες αγορές, βρίσκοντας νέες πηγές προμήθειας νέων πρώτων υλών, ή ακόμα συμμετέχοντας στην οργανωσιακή

¹⁹ Στο ίδιο, ό.π., σ.σ. 18-19 και Σ. Κάλφα, «Πότε μια επιχείρηση είναι πολύ μικρή, μικρή και πότε είναι μεσαία επιχείρηση», 28 Νοεμβρίου 2017, στο: <https://www.atlasconsulting.gr>.

²⁰ Δ. Σταυρουλάκης, «Διοίκηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων», Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του ΑΕΙ Πειραιά, σ. 8.

²¹ Σ. Λιούκας, (2013) ό.π., σ. 21.

διαδικασία μίας βιομηχανίας». Τον ταυτίζει με τον καινοτόμο, αυτόν δηλαδή που με τη δράση του (καινοτομία) μεταβάλλει την αγορά.²²

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) αναφέρει ότι «οι επιχειρηματίες είναι οι φορείς της αλλαγής και της ανάπτυξης της οικονομίας της αγοράς, είναι εκείνοι που με τη δράση τους δημιουργούν, διαχέουν και εφαρμόζουν καινοτόμες ιδέες, δεν επιδιώκουν να αξιοποιήσουν μόνο τις οικονομικές ευκαιρίες, αλλά έλκονται από την ανάληψη κινδύνου και αρέσκονται να βλέπουν την επιβεβαίωση του προαισθήματός τους».²³

Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) ως νέους επιχειρηματίες ορίζει τα άτομα εκείνα που μόλις ξεκίνησαν την επιχειρησιακή τους δραστηριότητα ή είναι αυτοαπασχολούμενοι και ως καθιερωμένους επιχειρηματίες, τα άτομα που συμμετέχουν στην ιδιοκτησία μιας επιχείρησης που λειτουργεί τουλάχιστο τρία (3) χρόνια.²⁴ Επίσης αναφέρει ότι «ο δυναμισμός ενός νέου εγχειρήματος δεν μπορεί παρά να σχετίζεται με το επίπεδο της τεχνολογίας την οποία σχεδιάζει να χρησιμοποιήσει ο επίδοξος επιχειρηματίας. Όσο πιο πρόσφατη είναι η τεχνολογία αυτή, τόσο περισσότερο το προϊόν ή η υπηρεσία που θα διατίθεται στην αγορά θα είναι προηγμένο και, άρα, θα είναι σε θέση να τοποθετηθεί στη διεθνή αγορά με καλύτερους όρους. Με τη σειρά του, το ζήτημα της τεχνολογίας δεν μπορεί να είναι ανεξάρτητο από το επίπεδο εκπαίδευσης του επίδοξου επιχειρηματία. Όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο αυτό, είναι λογικό να υποτεθεί ότι ο επιχειρηματίας θα είναι σε καλύτερη θέση να επιλέξει την τεχνολογία που θα χρησιμοποιήσει, δεδομένου ότι θα είναι σε καλύτερη θέση να παρακολουθεί τις σχετικές εξελίξεις και να λαμβάνει τις αντίστοιχες αποφάσεις».²⁵

Ο επιχειρηματίας θεωρείται ένας από τους πιο βασικούς παράγοντες βιωσιμότητας μιας επιχείρησης, ο οποίος από την ίδρυση της επιχείρησης και μέχρι την ανάπτυξή της θα πρέπει: α) να αναλαμβάνει κινδύνους που λόγω της αβεβαιότητας στην οικονομική ζωή δε μπορούν να προβλεφθούν, β) να αναζητά τις ευκαιρίες κέρδους στην αγορά και να υιοθετεί σωστές στρατηγικές, γ) να συλλαμβάνει και να υλοποιεί μια καινοτομική ιδέα με στόχο την επίτευξη του ρεαλιστικού επιχειρηματικού σχεδίου του, δ) να αναλαμβάνει επιχειρηματικές

²² Α. Κακούρης, «Καινοτομία-Επιχειρηματικότητα-Διοίκηση Επιχειρήσεων», Εκπαιδευτικό υλικό για τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης, σ. 6, στο: <http://kdvm.gr/Media/Default/Pdf%20enotites/1.1.pdf>.

²³ OECD, «Fostering Entrepreneurship, the OECD jobs strategy», Paris 1998 .

²⁴ Θ. Κριεμάδης, (2011), ό.π., σ.σ. 11-12.

²⁵ Σ. Ιωαννίδης και Ι. Γιωτόπουλος, (2015), ό.π., σ. 100.

προτοβουλίες και αποφάσεις για αποδοτικότερη οργάνωση, λειτουργία και αποτελεσματικότητα της επιχείρησής του, ε) να οργανώνει τους συντελεστές παραγωγής με τον πιο αποτελεσματικότερο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται καλύτερο αποτέλεσμα και μεγαλύτερο οικονομικό όφελος και τέλος στ) να υιοθετεί θετική στάση απέναντι στη δημιουργία μιας δικής του επιχείρησης ή ενός νέου προϊόντος ή υπηρεσίας και να φιλοδοξεί ότι θα κερδίσει τη μάχη με τον ανταγωνισμό.²⁶

²⁶ Θ. Κριεμάδης, (2011), ό.π., σ.σ. 7-8.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

2.1 Η έννοια, οι ορισμοί και τα είδη της καινοτομίας

Στη βιβλιογραφία αναπτύσσονται αρκετοί ορισμοί για την καινοτομία. Στα αρχαία ελληνικά το «καινοτομώ» έχει την έννοια του «διανοίγω νέους δρόμους». Στα αγγλικά η λέξη «innovation» προέρχεται από το λατινικό ρήμα «innovo» και σημαίνει «κάνω κάτι νέο». Στην οικονομική ορολογία, ο όρος «καινοτομία» εισάγεται από το Joseph Schumpeter στα τέλη της δεκαετίας του 1920,²⁷ ο οποίος την αναφέρει ως ριζοσπαστικό φαινόμενο που διαταράσσει την κοινωνική δομή. Θεωρεί ότι «η καινοτομία αποτελεί τυπικό χαρακτηριστικό του καπιταλισμού» και τη διακρίνει στους εξής πέντε (5) τύπους: α) εισαγωγή νέας παραγωγικής μεθόδου, β) δημιουργία νέας αγοράς, γ) κατάκτηση νέας πηγής για την προμήθεια πρώτης ύλης ή ημιτελών προϊόντων, δ) δημιουργία νέου τύπου βιομηχανικής οργάνωσης και ε) εισαγωγή νέου αγαθού ή σημαντικής βελτίωσης. Οι τύποι αυτοί θεωρούνται ως ριζοσπαστικές καινοτομίες (ή διαταρακτικές καινοτομίες).²⁸

Κατά τους Michael L. Tushman και Philip Anderson, η ριζοσπαστική καινοτομία θεωρείται συχνά και ως «καταστροφική των ικανοτήτων», συμφωνώντας και με την άποψη του Joseph Schumpeter ο οποίος επισημαίνει ότι η καινοτομία

²⁷ Ε. Σαλαβού, «Καινοτομία και Αλλαγή στο Επιχειρείν», έκδ. Α', εκδ. Rosili Γέρακας Αττικής, Οκτώβριος 2013, σ 44.

²⁸ David J. Storey, Francis J. Greene, Ιωσήφ Χασσίδ, Ειρήνη Φαφαλιού, «Επιχειρηματικότητα για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις», (μετάφραση: Γιάννης Σιδέρης) εκδ. Κριτική, Αθήνα 2011, σ.σ. 149-150.

καταστρέφει, με δημιουργικό τρόπο, τις ισχύουσες πρακτικές. Επιπλέον, η καινοτομία θεωρείται και ως «βελτιωτική των ικανοτήτων» με σκοπό την ενίσχυση της αξίας της προϋπάρχουσας καινοτομίας. Αυτές οι καινοτομίες ονομάζονται και βελτιωτικές ή βαθμιαίες καινοτομίες. Τέτοιες είναι οι «ποσοτικές βελτιώσεις της σχέσης τιμής/επίδοσης που αναδύονται μέσω της τεχνογνωσίας που ήδη υπάρχει για μια κατηγορία προϊόντων».²⁹

Ο Van de Ven τονίζει ότι η καινοτομία συνίσταται στην ανάπτυξη και την εφαρμογή νέων ιδεών από εκείνους που εμπλέκονται κατά τη διάρκεια του χρόνου σε συναλλαγές με άλλους στο πλαίσιο μιας θεσμικής ακολουθίας.³⁰

Οι Chris Freeman και Luc Soete αναφέρουν ότι οι καινοτομίες στην πραγματικότητα είναι βελτιωτικές και βαθμιαίες αλλαγές στο πως γίνονται τα πράγματα.³¹ Εστιαζόμενος στη βιομηχανική καινοτομία, ο Chris Freeman αναφέρει ότι: «η βιομηχανική καινοτομία περιλαμβάνει τεχνικό σχεδιασμό, κατασκευή, διοικητικές και εμπορικές δραστηριότητες που σχετίζονται με το μάρκετινγκ λίγων (ή βελτιωμένων) προϊόντων ή με την πρώτη εμπορική χρήση μιας νέας (ή βελτιωμένης) διαδικασίας ή εξοπλισμού».³²

Ο Paul Gardiner τονίζει ότι «καινοτομία δε σημαίνει μόνο την εμπορευματοποίηση ενός σημαντικού πλεονεκτήματος στο ανώτατο επίπεδο τεχνικής (ριζική καινοτομία), αλλά συμπεριλαμβάνει επίσης και την εκμετάλλευση ακόμη και μικρής-κλίμακας αλλαγών στο τεχνολογικό knowhow (μια βελτίωση ή σταδιακή καινοτομία)».³³

Ο Peter Drucker επισημαίνει ότι «καινοτομία είναι το ειδικό εργαλείο των επιχειρηματιών, μέσω του οποίου εκμεταλλεύονται την αλλαγή σαν μια ευκαιρία για μια διαφορετική δραστηριότητα ή υπηρεσία. Είναι δυνατό να παρουσιαστεί σαν μια πειθαρχία, είναι δυνατό να μαθευτεί, είναι δυνατό να εξασκηθεί».³⁴

Κατά την άποψη του Paul Michael Porter, «οι εταιρείες αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω ενεργειών καινοτομίας». Η καινοτομία

²⁹David J. Storey, κ.ά., (2011), ό.π., σ. 150.

³⁰Ε. Σαλαβού, ό.π., σ. σ. 45-46.

³¹David J. Storey, κ.ά., (2011), ό.π., σ. 149.

³²Ε. Σαμαρά, «Σημειώσεις του μαθήματος: innovation», Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, (χ.χ.), σ. 6.

³³Στο ίδιο.

³⁴Στο ίδιο.

προσεγγίζεται στην ευρύτερη έννοια της, η οποία περιλαμβάνει νέες τεχνολογίες και ένα νέο τρόπο παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών.³⁵

Οι Andrea Vaona και Mario Pianta υποστηρίζουν ότι οι επιχειρήσεις καταφεύγουν στη βελτίωση των προϊόντων τους με σκοπό να αυξήσουν την «τεχνολογική τους ανταγωνιστικότητα». Με τις βελτιωτικές καινοτομίες των προϊόντων δημιουργείται η δυνατότητα για νέα ή βελτιωμένα προϊόντα και υπηρεσίες, ενώ οι «επαυξητικές καινοτομίες διαδικασιών» δημιουργούν ευκαιρίες μείωσης των εξόδων. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται «ενεργή ανταγωνιστικότητα της τιμής».³⁶

Στην οικονομική θεωρία (νεοσομπετεριανή προσέγγιση), η καινοτομία ορίζεται ως «διαδικασία μέσω της οποίας νέες τεχνολογίες εξελίσσονται σταδιακά μετά το στάδιο της έρευνας και της εκμάθησης απαντώντας στα προς επίλυση προβλήματα».³⁷

Στον οδηγό του επιχειρησιακού προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» ως καινοτομία αναφέρεται «η εφαρμοσμένη χρήση της γνώσης με σκοπό την παραγωγή ή/και παροχή νέων ή ουσιαστικά βελτιωμένων προϊόντων, διαδικασιών ή/και υπηρεσιών που βρίσκουν άμεση παραγωγική, χρηστική ή/και εμπορική εφαρμογή».³⁸

Στο βιβλίο του Ι. Γκαγκάτσιου, ως καινοτομία ορίζεται «η μετατροπή μιας νέας εφεύρεσης ή ιδέας σε επιχειρηματική δραστηριότητα ή άλλη χρήσιμη εφαρμογή». Ο ίδιος επισημαίνει ότι μια καινοτομία είναι: 1) Καινοτομία προϊόντος: όταν αφορά το προϊόν της παραγωγής. Η επιχείρηση προσφέρει νέο και καλύτερο προϊόν, ικανοποιεί τις καταναλωτικές ανάγκες των πελατών που μέχρι τότε δεν ικανοποιούνταν. Επιδιώκεται η αντικατάσταση των προϊόντων, η βελτίωση της ποιότητας, η διαφοροποίηση του προϊόντος και η ανάπτυξη των νέων αγορών. 2) Καινοτομία διαδικασίας: όταν αφορά τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή του προϊόντος όπως: τεχνολογίες, νέες μορφές ενέργειας κλπ.. Με τη χρήση νέων μεθόδων παραγωγής επιτυγχάνονται τα εξής αποτελέσματα: α) ευελιξία της παραγωγής, δίνοντας στην επιχείρηση τη δυνατότητα να προσαρμόζεται γρήγορα στις μεταβολές της αγοράς, β) μείωση του κόστους όπως τη μείωση του κόστους εργασίας, την εξοικονόμηση πρώτων υλών και ενέργειας κλπ.. Όταν η επιχείρηση

³⁵ Στο ίδιο.

³⁶ David J. Storey, κ.ά., (2011), ό.π., σ.σ. 150-151.

³⁷ Ν. Μαραβέγιας, *Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία. Από τη Θεωρία στην Πράξη*, εκδ.. Θεμέλιο, Αθήνα 2012, σ. 20.

³⁸ <http://www.bms-sa.gr/kainotomia-orismos.aspx>

εφαρμόζει μια νέα μέθοδο παραγωγής μικρότερου κόστους της δίνει τη δυνατότητα να προσφέρει το προϊόν της σε χαμηλότερη τιμή και την πώλησή του σε πελάτες που πρώτα εξαιτίας της υψηλής του τιμής δεν μπορούσαν να το αγοράσουν, γ) προσαρμογή σε κανονισμούς/πρότυπα και δ) περιβαλλοντική προστασία. 3) Οργανωτική καινοτομία: όταν εστιάζεται στον τρόπο οργάνωσης της επιχείρησης. Επιδιώκεται νέα και βελτιωμένη οργάνωση της επιχείρησης με μικρότερο κόστος, (ευελιξία, γρήγορα συστήματα παράδοσης, βελτιστοποίηση των αλυσίδων παραγωγής, παραγωγή σε δίκτυο κλπ.).³⁹

2.2 Παράγοντες που δυσχεραίνουν ή που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Οι Neely και Hii αναφέρουν ότι την επίτευξη των καινοτόμων δράσεων δυσχεραίνουν εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες. Οι εσωτερικοί παράγοντες έχουν σχέση με το συντηρητισμό, την έλλειψη διορατικότητας και κινήτρων, τις ιεραρχικές δομές επικοινωνίας, τις άκαμπτες οργανωτικές κλπ., και οι εξωτερικοί με την έλλειψη υποδομής, κατάλληλης νομοθεσίας, εκπαιδευτικών συστημάτων και κατάρτισης καθώς και την αδιαφορία από μέρους της κοινωνίας.⁴⁰

Σύμφωνα με τους Roberto Camagni και Roberta Capello (1999) και τον OECD (2005), τα εμπόδια που δυσχεραίνουν την επίτευξη των καινοτόμων δράσεων σχετίζονται με οικονομικούς και επιχειρησιακούς παράγοντες, την αγορά και τους θεσμούς.⁴¹ Οι επιχειρήσεις, εκτός των εμποδίων αυτών, καλούνται να αντιμετωπίσουν και το εμπόδιο της «εξάρτησης από προϋπάρχουσα πορεία», όπου μπορεί να «εγκλωβιστεί» μια επιχείρηση στην πορεία εισαγωγής της καινοτομίας που επέλεξε και πρακτικά να είναι πολύ δύσκολο να απεγκλωβιστεί, εξαιτίας του υψηλού κόστους και της χρονικής καθυστέρησης. Μια επιχείρηση εγκλωβίζεται όταν δεν αλληλεπιδρά σε μεγάλο βαθμό με το περιβάλλον και αναπτύσσει δραστηριότητες που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη άλλων. Ο εγκλωβισμός αυτός μπορεί να αποβεί ωφέλιμος όταν το σύστημα που περιλαμβάνει τέτοιες επιχειρήσεις που δρουν προς

³⁹ Ι. Γκαγκάτσιος, «Καινοτομία – Επιχειρηματικότητα – Επιχειρήσεις», εκδ. Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ) Αθήνα 2008, σ.σ. 41-42.

⁴⁰ A. Neely και J. Hii, «*Innovation and Business Performance: a literature review*, The Judge Institute of Management Studies», University of Cambridge 1998 στο: <https://el.wikibooks.org/wiki>.

⁴¹ R. Camagni και R. Capello, «*Innovation and performance of SME's in Italy: the relevance of spatial aspects*», in *Innovation, Networks and Localities*, Fischer, M. et al, Springer, Berlin-Heidelberg-NY 1999, στο: <https://el.wikibooks.org/wiki>.

μια αποδοτική κατεύθυνση, αντιθέτως μπορεί να αποβεί μειονεκτικός όταν το σύστημα αγνοεί ή δεν εκμεταλλεύεται άλλους πιθανούς δρόμους ανάπτυξης. Προς αποφυγή των αρνητικών συνεπειών, σύμφωνα με τον Jan Fagerberg, το σύστημα πρέπει να είναι «όσο το δυνατόν πιο ανοικτό».⁴²

Όσον αφορά τους παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη των καινοτόμων δράσεων, μεταξύ άλλων είναι: α) η ύπαρξη πλεονεκτημάτων του νέου προϊόντος σε σχέση με τα προϊόντα αντικατάστασης, β) η μη σύγκρουση της καινοτομίας με τις τρέχουσες αξίες του καταναλωτικού κοινού τους, γ) η δυνατότητα δοκιμής του προϊόντος από το καταναλωτικό κοινό και η διαπίστωση σε σύντομο χρονικό διάστημα κατά πόσο αποδίδει το νέο προϊόν ό,τι υπόσχεται και δ) η ευκολία χρήσης από τους καταναλωτές, βάσει των γνώσεων και των δυνατοτήτων του.⁴³

Σημαντική πηγή εύρεσης πληροφοριών για τις καινοτόμες επιχειρήσεις είναι οι «ανταγωνιστές» για τους οποίους ένας επιχειρηματίας θα πρέπει να γνωρίζει: α) το μερίδιο αγοράς κάθε ανταγωνιστή, β) το πώς οι καταναλωτές αντιλαμβάνονται και αξιολογούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες των ανταγωνιστών, γ) τις οικονομικές δυνατότητες του ανταγωνισμού που επηρεάζουν την ικανότητά του να δαπανά σε διαφημίσεις και προγράμματα προβολής και δ) τη δυνατότητα του κάθε ανταγωνιστή να παράγει νέες ιδέες, προϊόντα και υπηρεσίες.⁴⁴

2.3 Τα οφέλη της καινοτομίας

Κάθε επιχείρηση με την εφαρμογή της καινοτομίας έχει να κερδίσει αρκετά οφέλη. Μερικά από αυτά είναι η μείωση του κόστους παραγωγής και λειτουργίας, η μείωση του χρόνου εξυπηρέτησης των πελατών, η αύξηση της απόδοσης των υπενδεδυμένων κεφαλαίων, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας της επιχείρησης, η μεγιστοποίηση του κέρδους, η ελαχιστοποίηση των λαθών, οι οικονομίες κλίμακας, οι συνεργίες, η αύξηση της φήμης και της πελατείας, η εξωστρέφεια, η ορθολογική χρήση των διαφόρων πόρων κ.α. Σύμφωνα με το Michael E. Porter «η καινοτομία

⁴² J. Fagerberg, *Innovation: A guide to the literature*, in The Oxford Handbook of Innovation, Fagerberg, J., Mowery, D. & Nelson, R. (eds), Oxford University Press, New York 2005, στο: <https://el.wikibooks.org/wiki>.

⁴³ Σ. Καρβούνης, «Διαχείριση Τεχνολογίας και καινοτομίας», εκδ. Σταμούλης, Αθήνα 1995.

⁴⁴ Π. Λαμπρόπουλος, «Εγχειρίδιο επιχειρηματικότητας: Οργάνωση, διαχείριση ατομικών και μικρών επιχειρήσεων», έκδ. δ', εκδ. Προπομπός, Αθήνα 2005., σ. 40.

είναι ο τρόπος με τον οποίο μία επιχείρηση κερδίζει και διατηρεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα». ⁴⁵

⁴⁵ M. Porter, «*The competitive advantage of nations*», USA, 1990, pp.45-47.

ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΕΒΕΖΑ 2019

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

**ΜΟΝΑΔΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ και ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
του ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ**

Περιοχή Ψαθάκι, Τ.Κ. 48100, ΠΡΕΒΕΖΑ
Τηλ. 26820.50552, κιν. 6932.997672
Fax: 26820.50631
e-mail: sotiropoulosioan@yahoo.gr

Αγαπητέ/η Κύριε/α ...

Το ερωτηματολόγιο αυτό δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της εκπόνησης μελέτης με αντικείμενο την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία στην Ήπειρο από την «ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΜΟΚΕ) ΤΟΥ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ». Η μελέτη αυτή αποσκοπεί να συμβάλλει στη γενικότερη προσπάθεια που καταβάλλουν σήμερα φορείς όπως η Περιφέρεια Ηπείρου, τα Επιμελητήρια, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, κλπ, για να βελτιωθεί η εξωστρέφεια και η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Ηπείρου μέσω της ανάληψης καινοτόμων δράσεων.

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι να διερευνήσει τις απόψεις των επιχειρηματιών της Ηπείρου σχετικά με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία στην Ήπειρο. Οι απαντήσεις σας είναι απολύτως εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τους ερευνητικούς – ακαδημαϊκούς σκοπούς του προγράμματος.

Θα μας ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο αν αφιερώνατε λίγα λεπτά για να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο. Για να είναι αξιόπιστα τα αποτελέσματα της έρευνας, είναι σημαντικό να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

Με εκτίμηση

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

	1	2	3	4	5
1.1 Η έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις					
1.2 Η γραφειοκρατία των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων					
1.3 Το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά					
1.4 Η δυσκολία στη λήψη δανείων					
1.5 Γενικά η οικονομική κρίση					
1.6 Η γραφειοκρατία των Δημόσιων Υπηρεσιών					
1.7 Η έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών					
1.8 Η έλλειψη ικανών υπαλλήλων					

2. Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

	1	2	3	4	5
2.1 Η ικανότητα του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων					
2.2 Η ικανότητα του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου					
2.3 Η ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους					
2.4 Η ικανότητα της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της					
2.5 Τα προσόντα και οι δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού					
2.6 Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος					
2.7 Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες					

3. Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα ενεργειών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
3.1	Βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες					
3.2	Επέκταση σε νέες αγορές					
3.3	Αξιοποίηση των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων					
3.4	Μείωση του κόστους παραγωγής					
3.5	Επένδυση σε νέες τεχνολογίες					
3.6	Μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία					
3.7	Βελτίωση των σχέσεων με προμηθευτές					
3.8	Μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης					
3.9	Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης					
3.10	Βελτίωση της εκπαίδευσης – κατάρτισης του προσωπικού					

4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους λόγους για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
4.1	Επίτευξη υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο					
4.2	Καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και των γνώσεων					
4.3	Επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης					
4.4	Δυνατότητα ρύθμισης ωρών και συνθηκών εργασίας					
4.5	Είναι η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση					

5. Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις σχετικά με την αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησής σας.

(1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
5.1	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση είναι πιο επικερδής					
5.2.	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση έχει ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς					
5.3.	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση αναπτύσσεται πιο γρήγορα					

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

6. Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
6.1	Η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων					
6.2.	Ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας					
6.3.	Η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών					
6.4.	Το υψηλό κόστος καινοτομίας					
6.5.	Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού					
6.6.	Η δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας					
6.7.	Η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες					
6.8	Η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών					

7. Παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
7.1	Η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών					
7.2.	Το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις					
7.3.	Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων					
7.4.	Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις					

		1	2	3	4	5
7.5.	Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις					
7.6.	Η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού					
7.7.	Ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο					
7.8	Η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό					

8. Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τα αναμενόμενα αποτελέσματα της καινοτομίας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
8.1	Αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών					
8.2.	Είσοδος σε νέες αγορές					
8.3.	Αύξηση του μεριδίου της αγοράς					
8.4.	Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών					
8.5.	Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών					
8.6.	Μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα					

9. Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό σημαντικότητας των παρακάτω πηγών για την εύρεση πληροφοριών για καινοτόμες δράσεις. (1= Καθόλου σημαντική, 2=Λίγο σημαντική, 3=Αρκετά σημαντική 4=Πολύ σημαντική, 5= Πάρα πολύ σημαντική)

		1	2	3	4	5
9.1	Εσωτερικές πηγές					
9.2.	Προμηθευτές					
9.3.	Πελάτες					
9.4.	Ανταγωνιστές					
9.5.	Σύμβουλοι					
9.6.	Πανεπιστήμια – ΤΕΙ					
9.7.	Ερευνητικά Ιδρύματα					
9.8	Συνέδρια – Εκθέσεις					

		1	2	3	4	5
9.9	Επιστημονικά Περιοδικά					
9.10	Επιμελητήριο					

10. Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** την απάντησή σας σχετικά με την επίτευξη ή μη καινοτόμων δράσεων από την επιχείρησή σας την τελευταία τριετία.

		NAI	OXI
10.1	Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα / υπηρεσίες;		
10.2	Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα διατίθενται στην αγορά;		
10.3	Η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργία της;		
10.4	Έχει αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της;		
10.5	Τα προϊόντα / υπηρεσίες σας θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό;		

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

11. Αριθμός απασχολουμένων:

1.	1-9	
2.	10-49	
3.	50-249	
4.	Πάνω από 250	

12. Χρήση Λογισμικού για:

		NAI	OXI
1.	Γραμματειακή υποστήριξη		
2.	Λογιστήριο		
3.	Πωλήσεις – Διαχείριση Πελατών		
4.	Αγορές – Διαχείριση Προμηθευτών		
5.	Αποθήκη		
6.	Παραγωγή		

13. Χρήση του Διαδικτύου για:

		NAI	OXI
1.	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)		

2.	Δικτυακό τόπο (web site) της επιχείρησης		
3.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές		
4.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες		
5.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με τις τράπεζες		
6.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς		

14. Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών

1.	Καθόλου	
2.	0,01% - 5%	
3.	5% - 10%	
4.	11% - 25%	
5.	26% - 50%	
6.	> 50%	

15. Η επιχείρησή σας εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας; (π.χ. ISO 9000, κλπ)

1.	ΝΑΙ	
2.	ΟΧΙ	

16. Έχετε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα; (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)

1.	ΝΑΙ	
2.	ΟΧΙ	

17. Σπουδές Επιχειρηματία

1.	Μεταπτυχιακός/Διδακτορικός Τίτλος	
2.	Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	
3.	Μέση εκπαίδευση – ΙΕΚ	
4.	Βασική εκπαίδευση	

18. Φύλο Επιχειρηματία

1.	Ανδρας	
2.	Γυναίκα	

19. Ηλικία Επιχειρηματία

1.	18-24	
2.	25-34	
3.	35-44	
4.	55-64	

20. Νομική μορφή επιχείρησης

1.	Ατομική επιχείρηση	
2.	ΟΕ (Ομόρρυθμη Εταιρεία)	
3.	ΕΕ (Ετερόρρυθμη Εταιρεία)	
4.	ΕΠΕ	
5.	Α.Ε.	
6.	Άλλη μορφή	

21. Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

1.	Πρωτογενής Παραγωγή	
2.	Μεταποίηση	
3.	Εμπόριο	
4.	Υπηρεσίες	
5.	Τουρισμός	

Σας ευχαριστούμε για το χρόνο που διαθέσατε για να απαντήσετε στο παρόν ερωτηματολόγιο!